ORTODOKSİA
Ahlakî ve dinî resale
Müdir mes'ul MELETİOS LUKAKİS
Mahal idare FENER RUM PATRİKHANESİ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Περιοδικὸν ἠθικοθρησκευτικὸν

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ἔτος Η' — Κωνσταντινούπολις. — Ὀκτώβριος 1933. — Τεῦχος 93.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

«... Δζεβάτ, αἰσθάνομαι κἄτι εἰς τὸν ἑαυτόν μου... Ἐὰν τὰ σχέδιά μου πραγματοποιηθοῦν μίαν ἡμέραν, θὰ παραστοῦν οἱ ἄνθρωποι πρὸ γεγονότων τὰ ὁποῖα θὰ βυθίσουν τὸν κόσμον ὁλόκληρον εἰς ἔκπληξιν».

ΓΑΖΗ ΜΟΥΣΤΑΦΑ ΚΕΜΑΛ

Ἡ 29η Ὀκτωβρίου εἶναι ἡ μεγάλη ἑορτὴ τῆς Πατρίδος, καὶ συγχρόνως ἡ μεγάλη ἡμέρα τοῦ μεγάλου Ἀρχηγοῦ της. Μὲ τὸ φῶς τῆς διανοίας του τὴν ἀνέσυρεν ἀπὸ τὰ σκότη τοῦ παρελθόντος της. Ἀπέσπασε τὸν λαόν της ἀπὸ τὴν μοιρολατρείαν. Ἀφοῦ ἀνέπτυξεν πρῶτον εἰς τὴν ψυχήν του τὴν δύναμιν τῆς θυσίας, ἀφοῦ ἀφύπνισεν εἰς αὐτὸν τὸ αἴσθημα τοῦ ἔθνους του, τὴν δύναμιν τῆς φυλῆς του, τὸν ὤθησεν εἰς ἔργα τεράστια, εἰς προόδους ἀπαραμίλλους. Τὸν ἀπήλλαξεν ἀπὸ τὴν πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν δουλείαν του. Τὸν ἐνεκέντρισε μὲ τὸν πολιτισμὸν τῆς Δύσεως, καὶ τὸν ἀπήλλαξεν ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς Εὐρώπης. Τὸν ἔκαμεν ἐθνικιστὴν διὰ νὰ τὸν μεταβάλῃ εἰς διεθνικιστήν.

Ἔγινεν αὐτὸς ἡ ψυχὴ τῆς ψυχῆς τοῦ λαοῦ του, τὸν ὁποῖον μὲ τὸ φύσημά του τὸ δημιουργικὸν τὸν ὤθησε πρὸς τὴν λύτρωσιν τοῦ ἑαυτοῦ του. Μὲ τὰς συγκινήσεις του διὰ τὰ μεγάλα ἔργα, μὲ τὴν ἁγνότητα τοῦ πατριωτισμοῦ του, μὲ τὴν φλόγα τῆς καρδίας του, μὲ τὴν βαθεῖαν συναίσθησιν τῶν κρισίμων περιστάσεων, ἐγέννησε καὶ ἐξέθρεψε τὴν μεγάλην μεταπολίτευσιν. Τὴν μεταπολίτευσιν αὐτὴν μὲ τὸ κολοσσιαῖον κῦρός του καὶ τὴν γοητείαν τῆς προσωπικότητός του κατέστησεν ἐσωτερικὸν κτῆμα τοῦ λαοῦ του, ὁ ὁποῖος ἤρχισεν ἤδη νὰ ζῇ τὰς ὑψηλὰς ἰδέας της.

Ἐνεφύσησεν εἰς τὸν λαόν του ἐμπιστοσύνην εἰς ἑαυτόν, πίστιν εἰς τὸ ἔθνος του, ἀγάπην εἰς τὸν πολιτισμόν, τὸν ἐτοποθέτησεν εἰς μίαν νέαν κοσμογονίαν, ἀφοῦ προηγουμένως τὸν ἀπέσπασεν ἀπὸ τοὺς ὀπισθοδρομικοὺς δεσμοὺς τῶν παραδόσεών του. Ἔδωκεν εἰς τὸ ἄτομον νέαν κοσμοθεωρίαν, νέαν σχέσιν πρὸς τὴν κυβέρνησιν, νέαν κατάστασιν οἰκογενειακήν, νέον δεσμὸν πρὸς τὸ ἐπάγγελμα, νέον ρυθμόν, νέαν ὁρμήν, νέαν ὀργάνωσιν.

Ἔφερε λαὸν καὶ ἄτομον εἰς ἐπαφὴν μὲ τὰς πηγὰς τοῦ φωτός, τῆς ἀληθείας, τῆς ζωῆς. Καὶ οὕτω εὑρέθησαν αὐτοὶ μὲ τὸν Ἀρχηγόν των εἰς μυστικὴν ἐπικοινωνίαν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐδέχθησαν παρ' Ἐκείνου, ἔλαβον ἔξωθεν, ἤρχισαν ἤδη νὰ τὸ αἰσθάνωνται ὡς ἀναβρύον ἔσωθεν. Ἤρχισαν νὰ αἰσθάνωνται κἄτι τὸ ἐσωτερικόν, τὸ ἀκατανίκητον, μίαν τάσιν πρὸς ἀνωτέραν ζωήν.

Ἡ μεταπολίτευσις ἐν Τουρκίᾳ δὲν εἶναι ἁπλῆ ἀλλαγὴ πολιτεύματος. Εἶναι μία ἀναδημιουργία. Εἶναι ἓν θαῦμα. Ἔπρεπεν ὅλα νὰ ἀλλάξουν, καὶ ἤλλαξαν μὲ τὴν ταχύτητα τοῦ αἰῶνός μας, τοῦ αἰῶνος τοῦ ἀεροπλάνου καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατείας εἶναι ἡ μεταμόρφωσις τῶν πάντων.

Τί εἶναι δυνατὸν νὰ κάμῃ ἕνας ἄνθρωπος μὲ ὀλίγους ἐκλεκτοὺς συντρόφους! Νὰ μεταβάλῃ τὸ σκότος εἰς φῶς. Νὰ μεταβάλῃ τὸν ροῦν τῆς ἱστορίας ἑνὸς ἔθνους. Νὰ ἀλλάξῃ τὴν ὄψιν τῆς γῆς. Τὴν κατάραν νὰ τὴν μεταβάλῃ εἰς εὐλογίαν. Τὸν πόλεμον εἰς εἰρήνην. Τὸ μῖσος εἰς ἀγάπην. Τὴν ἔνδειαν εἰς πλοῦτον. Νὰ δημιουργήσῃ ἐκ τοῦ μηδενὸς ἕνα κόσμον. Νὰ κληροδοτήσῃ εἰς τὰ τέκνα του ἀμύθητον εὐτυχίαν.

Αἱ νέαι γενεαὶ τῆς Πατρίδος παραλαμβάνουν μεγάλην κληρονομίαν, πολύτιμον θησαυρόν, τιμίαν παρακαταθήκην. Ἀπὸ αὐτὰς ἀναμένει Ἐκεῖνος νὰ ζήσουν βαθύτερον τὸ ἔργον του. Μία νέα γενεὰ ἔχει πάντοτε περισσοτέραν ἁγνότητα, καὶ εἶναι μία νέα κρυσταλλίνη βρύσις εἰς τὸν ποταμὸν τῆς ζωῆς.

† Ο ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Φανάριον, 29 Ὀκτωβρίου 1933.

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΟΡΤΗΝ

Καὶ ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία κατὰ τρόπον λαμπρὸν συμμετέσχε τῆς μεγάλης ἑορτῆς καὶ πανηγύρεως τῆς φιλτάτης ἡμῶν Πατρίδος ἐπὶ τῇ συμπληρώσει δεκαετίας τῆς ἐν αὐτῇ Δημοκρατίας. Διετάχθη ὁ σημαιοστολισμὸς καὶ ἡ φωτοχυσία ὅλων τῶν ἱερῶν Ναῶν. Εἰς τὴν ἐξωτερικὴν εἴσοδον τοῦ Πατριαρχείου ἐστήθη θαυμασία ἁψίς. Εἰς ἅπαντας τοὺς ἱεροὺς Ναοὺς μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς (29ης παρόντος μηνὸς) ἐψάλη ἰδιαιτέρα δοξολογία καὶ ἐγένετο ἰδιαιτέρα δέησις, χοροστατούσης ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἁγίων Ἀρχιερέων. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπηύθυνεν ἐγκάρδια τηλεγραφήματα πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας Γαζῆ Μουσταφᾶ Κεμὰλ Πασᾶν καὶ τὸν Ἐξοχώτατον Πρωθυπουργὸν Ἰσμὲτ Πασᾶν, ἅτινα καὶ καταχωρίζομεν ἐνταῦθα. Τὸν Ἐξοχώτατον Νομάρχην ἐπεσκέφθη ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ διεβίβασε τὰς χαιρετιστηρίους Πατριαρχικὰς εὐχὰς ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Μητροπολίτης Λαοδικείας Δωρόθεος ἐν συνοδείᾳ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Τουρκικοῦ Γραφείου τῶν Πατριαρχείων κ. Ε. Μαυρίδου, γενόμενος δεκτὸς μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς. Ἡ Α. Ἐξοχότης ἐξέφρασε θερμὰς εὐχαριστίας καὶ διεβίβασε προσρήσεις πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα.

Τὰ τηλεγραφήματα:

Τῷ Ἐξοχωτάτῳ Προέδρῳ τῆς Δημοκρατίας

Γαζῆ Μουσταφᾶ Κεμὰλ Πασᾷ.

Εἰς Ἄγκυραν.

Ἡ προσφιλὴς ἡμῶν Πατρὶς πλέει σήμερον εἰς βαθεῖαν χαρὰν τῆς μεγάλης Ἑορτῆς τῆς Δημοκρατίας. Ὅλων ἡ ψυχὴ εὐγνώμων στρέφεται σήμερον συγκεκινημένη πρὸς Ὑμᾶς, τὸν ἐμπνευσμένον θεμελιωτὴν τῆς Δημοκρατίας, τὸν μεγαλουργὸν ἄνδρα, τὸν μέγαν ἀναμορφωτὴν τῆς Χώρας. Ὅλων ἡ σκέψις ἐν ἐνθουσιασμῷ ἀνασκοπεῖ σήμερον ὅσα μεγάλα

καὶ ἔνδοξα εἰργάσθη κατὰ τὴν λαμπρὰν ταύτην δεκαετίαν τῆς Δημοκρατίας ἡ Ὑμετέρα ἔνδοξος Ἐξοχότης. Ἐν μέσῳ τῆς κοινῆς ὅλων ὑμνολογίας πρὸς τὸν Θεὸν ὑψώνομεν θερμὴν δέησιν πρὸς αὐτὸν καὶ παρακαλοῦμεν αὐτὸν νὰ διαφυλάττη ὑγιᾶ καὶ μακροημερεύουσαν τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, πρὸς Ἣν ἀπευθύνομεν ἐγκαρδίους συγχαρητηρίους προσρήσεις.

29/10/33. *Ὁ Ρωμαῖος Πατριάρχης Φώτιος.*

Τῷ Ἐξοχωτάτῳ Πρωθυπουργῷ Ἰσμὲτ Πασᾷ.

Εἰς Ἄγκυραν.

Μετέχοντες τῆς μεγάλης εὐτυχίας τῆς προσφιλοῦς ἡμῶν Πατρίδος, πανηγυριζούσης τὴν μεγάλην Ἐπέτειον τῆς ἐν αὐτῇ Δημοκρατίας ἐπὶ τῇ συμπληρώσει δεκαετίας, συγχαίρομεν ἐγκαρδίως τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι, Ἥτις ἀποτελεῖ διὰ τὴν Πατρίδα ἔρεισμα ἰσχυρόν, μέγαν συντελεστὴν τῆς ἀναγεννήσεως καὶ προόδου αὐτῆς, σοφὸν Κυβερνήτην. Κύριος ὁ Θεὸς νὰ διαφυλάττη Αὐτὴν καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς Αὐτῆς συνεργάτας ἐν ὑγείᾳ καὶ μακρότητι ἡμερῶν.

29/10/33. *Ὁ Ρωμαῖος Πατριάρχης Φώτιος.*

ΤΟ Δον ΕΤΟΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑΣ ΦΩΤΙΟΥ ΤΟΥ Β΄

ΜΕ ΤΗΝ ἀσταμάτητον ροὴν τοῦ χρόνου κυλοῦν καὶ τὰ ἔτη τῆς τετιμημένης Πατριαρχείας Φωτίου τοῦ Β΄, διὰ νὰ ἀποθησαυρισθοῦν εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον τῆς Αἰωνιότητος. Κυλοῦν γεμάτα ἀπὸ τοὺς πόνους του καὶ τὴν ἀνύστακτον φροντίδα του διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Τὸ τελευταῖον ἔτος, τὸ τέταρτον, δὲν ὑπῆρξε κατώτερον ἀπὸ τὰ προηγούμενα εἰς ἀγωνίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς θείαν εὐλογίαν.

Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ὁδηγεῖ τὸ σκάφος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἔχει τὸν νοῦν ὑψηλόν, τὴν χεῖρά του στιβαρὰν ἐπὶ τὸ πηδάλιον. Αἱ τρικυμίαι δὲν τὸν πτοοῦν. Ἡ δύναμις τῆς θελήσεώς του εἶναι χαλυβδίνη. Πρὸ αὐτῆς συνετρίβησαν ὄγκοι κυμάτων. Ἔχει βαθεῖαν πίστιν ἐπὶ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ τὸν Θεόν. Ἀπὸ τὴν πίστιν αὐτὴν ἤντλησαν θάρρος οἱ ὀλιγόψυχοι καὶ οἰκοδομὴν οἱ προσκαρτεροῦντες.

Φώτιος ὁ Β΄ ἔχει βαθεῖαν ἐπίγνωσιν τῆς ἀποστολῆς του, τὴν ὁποίαν ὑπηρετεῖ μὲ τὴν βαθυγνώμονα πεῖράν του, μὲ τὴν ἔξοχον μόρφωσίν του, μὲ τὴν φαεινότητα τοῦ πνεύματός του, μὲ τὸ ἀκραιφνὲς τῶν αἰσθημάτων του καὶ τὴν βαθεῖαν προσήλωσίν του εἰς τὴν ὑψηλήν του διακονίαν καὶ τὴν μεγάλην του εὐθύνην.

Τὴν ἐπέτειον τῆς εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀναρρήσεώς του (7ην Ὀκτωβρίου) χρησιμοποιεῖ καθ᾽ ἕκαστον ἔτος ἡ «Ὀρθοδοξία» διὰ νὰ ἀνασκοπήσῃ ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὅσα ἐγένοντο κατ᾽ αὐτὸ ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ.

* * *

Τὸ ἔτος τοῦτο ὑπῆρξε τὰ μάλιστα παιδαγωγικὸν διὰ τὸν Κλῆρον. Τινὲς ἐξ αὐτοῦ ἐπελάθοντο ἑαυτῶν, τῆς ὑψηλῆς διακονίας των, τῆς ἱερότητος τοῦ ἔργου των. Ἐγέννησαν ταλαιπωρίαν καὶ δοκιμασίαν μεγάλην εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἀλλ᾽ εὑρέθησαν πρὸ βράχου. Ὁ φρουρῶν ἐφρούρει. Ἡ Ἐκκλησία εὑρέθη μὲ Ἀρχηγὸν ἔχοντα ὑπέροχον ἠθικὴν ἀποφασιστικότητα, σύνεσιν χειραγωγοῦσαν, ἐπιμονὴν ἀλύγιστον. Ἐκράτησε τὴν ἐκκλησιαστικὴν πειθαρχίαν εἰς τὸ προσῆκον ὕψος. Ἔδωσε νὰ ἐννοήσουν ὅτι δὲν εἶναι χίμαιρα ἡ δικαιοσύνη τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε ἄθυρμα ἡ πειαρχία της. Ἡ διοίκησίς της εἶναι ἰσχύς, τὰ προστάγματά της φῶς.

***

Ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία εἶδε καὶ τὴν ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀντιοχείας εἰρηνεύουσαν. Ἡ Ἀντιόχεια, διὰ τὴν ὁποίαν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τόσον ἐμόχθησεν, ἔχει πλέον ὁλόκληρος τὸν Πατριάρχην της, ἐπανεῦρεν ἑαυτήν.

Ἡ Ἀμερικὴ ἔχει εἰρήνην καὶ συνεχίζει τὴν περισυλλογήν της. Προάγεται εἰς ἔργα ἀνοικοδομῆς καὶ ἀναδιοργανώσεως. Ἡ Αὐστραλία, μετὰ μακρὰν ταλαιπωρίαν, εὑρίσκεται εἰς αἰσίαν ἐξέλιξιν τῶν ζητημάτων της. Τὴν εἰρήνην της τὴν εὗρεν εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν της διὰ τὸν νέον Μητροπολίτην της.

***

Ἡ Ἐκκλησία ηὐτύχησε νὰ δεχθῇ ἐν τῇ σεπτῇ αὐτῆς Ἕδρᾳ ὑψηλοὺς ἐπισκέπτας: τὸν Πρωθυπουργὸν τῆς Ἑλλάδος κ. Π. Τσαλδάρην, τοὺς Ὑπουργοὺς κ.κ. Δ. Μάξιμον καὶ Γ. Πεσματζόγλου, τὸν κ. Ἐ. Βενιζέλον, τὸν κ. Ἀ. Παπαναστασίου, τὸν Ἀρχιγραμματέα τῆς Προεδρείας τῆς Δημοκρατίας Ρουσὲν Ἐσρὲφ βέην, Ἕλληνας Δημοσιογράφους καὶ λογίους, Καθηγητὰς καὶ Φοιτητὰς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἄγγλους προσκυνητάς, Ρουμάνους προσκυνητάς, τὸ Προεδρεῖον τῆς ἐν Ἀμερικῇ ὀργανώσεως Γκάπα, τὸν John R. Mott, Πρόεδρον τῆς Παγκοσμίου Ὀργανώσεως τῆς Χριστιανικῆς Ἀδελφότητος τῶν Νέων, καὶ ἄλλους.

***

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εὗρε τὴν πραγματοποίησίν της μία ἀκόμη ἀπὸ τὰς μεγάλας Πατριαρχικὰς ἐπιδιώξεις: ἡ ἐπιστημονικὴ μελέτη καὶ ὀργάνωσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Σκευοφυλακίου. Ὁ διαπρεπὴς Βυζαντινολόγος κ. Γ. Σωτηρίου μετὰ τῆς ἐπίσης διακεκριμένης Βυζαντινολόγου συζύγου αὐτοῦ Κυρίας Μαρίας Γ. Σωτηρίου ἐμελέτησαν τὰ ἱερὰ κειμήλια, τὰ ἐταξινόμησαν, τὰ ἐφωτογράφησαν καὶ ἐκράτησαν σημειώσεις διὰ νὰ προέλθουν εἰς σχετικὴν συγγραφὴν καὶ ἔκδοσιν.

Πρόκειται περὶ πραγμάτων τοῦ ἀληθινοῦ ἐσωτερικοῦ ἡμῶν ἐκκλησιαστικοῦ πολιτισμοῦ, τὰ ὁποῖα χύνουν τὸ ἀμίαντον αὐτῶν φῶς διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ μὲ τὴν συγκεκινημένην σιωπήν των μᾶς ὁμιλοῦν δι' ὅ,τι ὑψηλὸν ὑπῆρξεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, δι' ὅ,τι ἱερόν, δι' ὅ,τι ἐπιζῇ τῶν γενεῶν αἱ ὁποῖαι παρέρχονται.

***

Ἐσυνεχίσθη τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου νὰ ἀνταλλάσσῃ σπουδαστὰς μὲ τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας διὰ νὰ καταρτίζωνται στελέχη μὲ ἀνωτέραν μόρφωσιν καὶ μὲ γλωσσομάθειαν ἔν τε τῇ Πα-

τριαρχικῇ Αὐλῇ καὶ τῷ Καθηγητικῷ Σώματι τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς. Εἰς αὐτὴν προσελήφθησαν ἐφέτος ὡς Καθηγηταὶ δύο ὑπότροφοι τῆς Ἐκκλησίας ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ συμπληρώσαντες τὰς σπουδὰς αὐτῶν.

Εἰς τὴν Σχολὴν ταύτην εἰσήχθη ὡς ὑπότροφος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας εἷς Ἀγγλικανός, ἄρτι ἀποπερατώσας τὰς ἐν Ὀξφόρδῃ θεολογικὰς αὐτοῦ σπουδάς. Ὡς ὑπότροφος δὲ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου παρὰ τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν Ὀξφόρδῃ ἀπεστάλη εἷς ἐκ τῶν Κληρικῶν ὑπαλλήλων τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς.

Ἡ Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολὴ εἶχε προσέτι καὶ τὴν εὐτυχίαν νὰ ἴδῃ πλουτιζόμενον καὶ καταρτιζόμενον τὸ ἀρχεῖόν της. Προνοίᾳ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρεδόθησαν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τῆς Μαρίας Τοὺλ ἀνεψιᾶς τοῦ ἀειμνήστου πρώτου Σχολάρχου τῆς Σχολῆς Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως Κωνσταντίνου Τυπάλδου τὰ παρὰ τῷ οἰκογενειακῷ ἀρχείῳ αὐτῆς φυλασσόμενα ἔγγραφα τῆς Σχολαρχίας τοῦ ἀειμνήστου.

***

Ἰδιαιτέρας προσπαθείας κατέβαλεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης διὰ τὴν εὐτυχῆ λύσιν δύο σπουδαίων οἰκονομικῶν ζητημάτων, τοῦ Σιδεριδείου Κληροδοτήματος, ὅπερ ἀνακουφίζει οἰκονομικῶς τὴν Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολὴν καὶ τὰ ἡμέτερα Νοσοκομεῖα, καὶ τοῦ Λαμπαδαριδείου Κληροδοτήματος τὸ ὁποῖον προώρισται νὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἐνταῦθα Σχολῶν.

***

Πετῶντι καλάμῳ ἐθίξαμεν τὰ κυριώτερα τῶν κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς Πατριαρχείας Φωτίου τοῦ Β′ πεπραγμένων ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ. Πόσην ἔχουν σοβαρότητα! Πόσον ἐξυπηρέτησαν τὸ ἐκκλησιαστικὸν κῦρος! Πόσους πόνους ἀπῄτησαν! Ἀπῄτησαν προσοχήν, ἀποφασιστικότητα, σοφίαν, ὑπομονήν. Ἐκλόνισαν ἴσως τὴν ὑγείαν τοῦ Πατριάρχου, ἀλλὰ δὲν ἐκλόνισαν τὸ θάρρος του καὶ τὴν αἰσιοδοξίαν του. Ἐγέμισαν τὴν ψυχήν του ἀπὸ πικρίαν, ἀλλὰ δὲν ἤμβλυναν τὸν ἐνθουσιασμόν του διὰ τὸ καθῆκον. Ἀφήρεσαν ἴσως ἔτη ἀπὸ τὴν πολύτιμον ζωήν του, ἀλλὰ δὲν ἀφήρεσαν τίποτε ἀπὸ τὸ γόητρον τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὑψηλόν.

† Ο ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Φανάριον, 7/10/33.

Η Δ' ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΛΟΓΗΣ

Τὴν 7ην τοῦ παρόντος μηνὸς Ὀκτωβρίου ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τετραετίας ἀπὸ τῆς Πατριαρχικῆς ἐκλογῆς Φωτίου τοῦ Β' ἐγένετο ἐν τοῖς Πατριαρχείοις σεμνὴ δεξίωσις. Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐχαιρέτησαν καὶ ὑπέβαλον εἰς Αὐτὴν ἐγκάρδια σέβη ἐν σώματι ἡ Ἱεραρχία, ἡ Πατριαρχικὴ Αὐλή, οἱ Ὀφφικιάλοι, ὁ Σχολάρχης καὶ οἱ Καθηγηταὶ τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς. Ἐκ μέρους τῆς Ἱεραρχίας τῇ Α. Θ. Παναγιότητι προσεφώνησεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἡρακλείας Βενιαμίν, ἐξ ὀνόματος δὲ τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Μητροπολίτης Λαοδικείας Δωρόθεος. Ἐπίσης προσῆλθον εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπίσημοι, Δημοσιογράφοι, ὁ Κλῆρος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τὰ Κοινοτικὰ Σωματεῖα, ἔγκριτοι ὁμογενεῖς. Τὴν μεσημβρίαν εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Τράπεζαν παρεκάθησαν οἱ Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Ὀφφικιάλοι τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ προσφώνησις τοῦ Γέροντος Ἁγίου Ἡρακλείας.

Παναγιώτατε.

Θείᾳ συνάρσει, αἰσίως καὶ ἐν ὑγείᾳ διήνυσας τὸ τέταρτον ἔτος τῆς εὐκλεοῦς Πατριαρχείας Σου, δεδοξασμένος καὶ τετιμημένος ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῆς. Καὶ ἤδη εἰσέρχεσαι πλήρης ζωῆς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὸ πέμπτον ἔτος αὐτῆς.

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος εὐλαβῶς ὑποβάλλει τὰ ἀδελφικὰ καὶ ἐγκάρδια αὐτῆς συγχαρητήρια καὶ εὔχεται ὁλοψύχως τῷ Θεῷ ὅπως καὶ τὸ ἔτος τοῦτο ᾖ καρποφόρον καὶ πλούσιον εἰς ἄμητον ἐπωφελῶν καὶ θεαρέστων ἔργων.

Δῴη ὁ Θεὸς ἵνα ἐν ἀμεταπτώτῳ ὑγείᾳ ἵστασαι ἐπὶ τοῦ Θρόνου σθεναρὸς καὶ ἀκλόνητος, πατριαρχεύων ἐπὶ μήκιστον εἰς δόξαν καὶ τιμὴν τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὲρ ἧς τοιαῦτα ἐν αὐταπαρνησίᾳ μοχθεῖς καὶ ἀκαταπονήτως κοπιάζεις ὑπὲρ τῶν συμφερόντων αὐτῆς.

Ἡ Ἀντιφώνησις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Ἅγιοι ἀδελφοί,

Θερμότατα εὐχαριστοῦντες τῷ πανδώρῳ Πατρὶ πάσης παρακλήσεως, διότι ηὐδόκησε νὰ δωρήσηται τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ καὶ ἡμῖν εἰρήνην καὶ πολύτιμα ἀγαθὰ καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τῆς ταπεινῆς ἡμῶν Πατριαρχείας, ἐκφράζομεν τῇ ὑμετέρᾳ ἀγαπητῇ Ἱερότητι, τῇ Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ πᾶσι καθόλου τοῖς παρεπιδημοῦσιν ἀδελφοῖς τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν διὰ τοὺς θερμοὺς λόγους, τὰ ἀδελφικὰ αἰσθήματα καὶ τὴν ἀδελφικὴν συνεργασίαν ὑπὲρ τοῦ ἔργου καὶ τῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας. Ἀληθῶς καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ Ἐκκλησία ηὐλογήθη παρὰ Κυρίου, διότι ἐλύθησαν μεγάλα ζητήματα αὐτῆς, τὰ ὁποῖα προσεπόρισαν τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ χαρὰν καὶ τὰ ὁποῖα ὑπηρέτησαν τὸ κῦρος αὐτῆς ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς.

Εὐχόμενοι δὲ ἀπὸ μυχίων ψυχῆς ὅπως ὁ Κύριος ἀεὶ εὐοδοῖ τὰς βουλὰς καὶ ἐνεργείας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ὅπως εὐλογῇ τὰ ἔργα καὶ τὰ βουλεύματα πάντων τῶν ἀδελφῶν, οἱ ὁποῖοι μετὰ ἱεροῦ ζήλου καὶ φόβου Θεοῦ εἰσὶν ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ἁγίας αὐτοῦ Ἐκκλησίας, ὅπως ὁ Κύριος καταξιώσῃ ἡμᾶς καὶ κατὰ τὸ νέον τῆς Πατριαρχείας ἡμῶν ἔτος, ἐφ' ὅσον θὰ παρατείνῃ αὐτήν, νὰ ἀπολαύωμεν εἰρήνης καὶ νὰ ἴδωμεν λυόμενα καὶ τὰ ἄλλα σπουδαῖα ζητήματα, ἅπερ ἐπίσης ἀπασχολοῦσι τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ τῶν ὁποίων ἡ λύσις θὰ ὁλοκληρώσῃ τὸ κῦρος αὐτῆς καὶ θὰ ὑπηρετήσῃ τὴν ἑνότητα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, παρακαλοῦμεν τὸν πάνδωρον Πατέρα πάσης παρακλήσεως ὅπως διαρκῶς ἀμείβῃ ὑμᾶς διὰ τῶν ἁγίων δώρων τῆς εὐλογίας καὶ τῆς χάριτος αὐτοῦ.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ

ΑΙ ΑΞΙΩΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Παράρτημα.

Η ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

[Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 244]

ΕΠΙΤΕΙΝΟΜΕΝΑΙ ΠΑΠΙΚΑΙ ΑΞΙΩΣΕΙΣ

Ἀλλ' οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ρώμης δὲν συνεκρατοῦντο πλέον, «***ὑπέρογκα ματαιότητος φθεγγόμενοι***» κατὰ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον (Β' Καθ. Ἐπιστ. Β'). Ἤδη ὁ Πάπας Ἰννοκέντιος Α' γράφων πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Ἀλέξανδρον διατείνεται ὅτι ὁ Κύριος εἶχεν ἀναδείξῃ τὸν Πέτρον κορυφαῖον τῶν Ἀποστόλων καὶ ὅτι οἱ διάδοχοί του ἀπήλαυον τῶν αὐτῶν δικαίων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ· ἐπειράθη δὲ ὁ Ἰννοκέντιος νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν δικαιοδοσίαν του ἐπὶ τοῦ Ἰλλυρικοῦ ὡς ἀνήκοντος εἰς τὸ Δυτικὸν Ρωμαϊκὸν Κράτος καὶ νὰ θεωρήσῃ τὸν Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης ὡς Βικάριόν του· ἐπεζήτησε δὲ νὰ ἐπωφεληθῇ καὶ ἐκ τοῦ ζητήματος τοῦ Χρυσοστόμου. Ἡ ἀπόσπασις δὲ τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ, ὡς γεγονὸς πασίγνωστον καὶ ἀδιαφιλονείκητον ἀναγράφεται ἐν τῷ Κώδικι ὡς νόμος τοῦ Κράτους ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὡς ἑξῆς: «Δεῖ τοὺς ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ περὶ κανονικοῦ τινὸς ζητήματός ποιουμένους ἀναφέρειν τοῦτο ἐπὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως καὶ παρ' αὐτοῦ τῇ Ἱερατικῇ Συνόδῳ καὶ ἁγίᾳ κρίσει καὶ θείῳ νόμῳ ἀποκρίνεσθαι» (Βασιλικὰ Βιβλ. Ε' Τίτλ. Α' Κεφ. Ε').

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Ὁ πάπας Ἰννοκέντιος ὁ Α' (402-16) ἀνεγνώρισε τὸν Θεσσαλονίκης Βικάριόν του ἐλπίζων διὰ τοῦ προσχήματος τούτου νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐκφεύγουσαν τῶν χωρῶν του δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν Ἐπισκόπων τοῦ Ἀνατολι-

κοῦ Ἰλλυρικοῦ· τὸ παράδειγμα δὲ τοῦ Ἰννοκεντίου ἠκολούθησαν καὶ ἕτεροι πάπαι· καίπερ αὐτὸς ὁ Lequien (Oriens Christianus) ὁμολογεῖ ὅτι αἱ ἀναγνωρίσεις αὗται τῶν Μητροπολιτῶν Θεσσαλονίκης δὲν ἦσαν οὔτε πραγματικαὶ οὔτε σταθεραί, ἀλλὰ προσωριναὶ «rursumque auctoritatem hanc (τοῦ Θεσσαλονίκης ὡς παπικοῦ Βικαρίου) non Thessalonicensi dedi abligatam esse personalem, inquam fuisse non realem uti ajunt». Καὶ ἄλλοι δὲ Ἐπίσκοποι ἔφερον τὸν τίτλον τοῦτον τοῦ Βικαρίου τοῦ πάπα, ὡς ὁ Κώου Ἰουλιανὸς ἐν τῇ Δ′ ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ, ὡς τίτλον τιμῆς καίπερ παρόντων τῶν πραγματικῶν λεγάτων τοῦ πάπα Λέοντος. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἱστορικαὶ μαρτυρίαι ὅτι οἱ Μητροπολῖται Θεσσαλονίκης δὲν ἠρέσκοντο πολὺ νὰ φέρωσι τὸν τίτλον τοῦτον. Π. χ. ὁ πάπας Μαρῖνος (645-55) ἐλέγχει τὸν Θεσσαλονίκης Παῦλον, ὡς «οὐχὶ ὁμολογήσαντα ἑαυτὸν διὰ τῶν οἰκείων γραμμάτων ὑποκείμενον τῷ καθ' ἡμᾶς Ἀποστολικῷ Θρόνῳ Βικάριον» (Μίλας Πρακτ. Συνοδ. Β′. 428).

Καὶ μέχρι μὲν τοῦ πάπα Λέοντος Α′, οἱ Ρωμαῖοι τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν περὶ πρωτείων ἐστήριζον ἐπὶ τῆς παραδόσεως ὅτι ἡ Ρώμη ἐγένετο ἡ ἕδρα τοῦ πρώτου τῶν Ἀποστόλων καὶ Μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Δύσεως, οὐδέποτε ὅμως εἶχον διϊσχυρισθῇ τὴν θείῳ δικαίῳ ἐγκαθίδρυσιν τοῦ πρωτείου αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον ὅτι τὸ πρωτεῖον αὐτὸ ἐξεχωρήθη αὐτοῖς ὑπὸ τῆς Α′ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παραφθαρέντος ὑπ' αὐτῶν Στ.′ Κανόνος αὐτῆς, καθὰ εἴδομεν (Βλέπε Λέοντος Θ.′ ἐπιστολὴν πρὸς Μιχαὴλ Κηρουλάριον).

Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν ὁμολογίαν τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν Πέτρον «Σὺ εἶ Πέτρος κτλ.» ἐξήγουν ἐκλαμβάνοντες τὴν πέτραν ἢ ἐπὶ τοῦ Σωτῆρος ἢ ἐπὶ τῆς ὁμολογίας τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ. Καὶ αὐτὸς δὲ Γρηγόριος ὁ Διάλογος παρεδέχετο τὴν ὁμοτιμίαν αὐτοῦ μετὰ τῶν Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας (Ἐπιστολῶν Γρηγορ. Βιβλ. Ζ′ ἐπιστ. 60 Βιβλ. Η′ ἐπιστ. 30 καθὼς καὶ ὁ πάπας Πελάγιος (Mansi Θ′ 72) ὁ δὲ Γελάσιος ἐδέχετο ὅτι οἱ Πάπαι ὑπέκειντο ταῖς Οἰκουμ. Συνόδοις (Βιβλ. Θ′ 59). Καὶ ἐν τῇ Δ′ δὲ Οἰκουμ. Συνόδῳ ἀπερρίφθη ἡ πρότασις τῶν παπικῶν λεγάτων ὅπως ἀναγνωρισθῇ ἡ δογματικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Λέοντος ***ὡς τύπος πίστεως*** (Mansi), καίτοι τὸ Διάταγμα τοῦ Οὐαλεντιανοῦ Γ′ καθίστα τὸν πάπαν ***κεφαλὴν ἁπάσης τῆς Δύσεως μόνον***.

Ἀλλ' ὁ πάπας Λέων Α′ περαιτέρω προβαίνων ἰσχυρίσθη ὅτι τὸ πρωτεῖον ἀνῆκεν αὐτῷ θείῳ δικαίῳ ὡς κληρονομία τοῦ Ἀποστ. Πέτρου καὶ ἐπεκαλέσθη πλέον τὸ χωρίον τοῦ Ματθαίου, Σὺ εἶ Πέτρος κτλ. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Δύσει ἐδυστρόπουν ἐπὶ τῇ ἀποδοχῇ τῆς θεωρίας ταύτης προσέφυγεν ὁ Λέων εἰς μέτρον τὰ μάλα μὲν πρακτικόν, ἥκιστα ὅμως ἐκκλησιαστικὸν καὶ κανονικόν. Ἐπέτυχε διάταγμα τοῦ αὐτοκράτορος Οὐα-

λεντικανοῦ Γ΄ διὰ τοῦ ὁποίου ἀπηγορεύετο πᾶσα προσβολὴ ἢ ἀμφισβήτησις τοῦ πρωτείου τούτου. Ἄρα ἠμφισβητεῖτο καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Δύσει. Ἄλλως τε ὁ Λέων ἦτο ἄνθρωπος τῶν βιαίων μέτρων καὶ ἐπέτρεπε τὴν χρῆσιν οὐ μόνον τῆς βίας ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς θανατικῆς ποινῆς κατὰ τῶν αἱρετικῶν (1) (Epistola ad Zurribium), τοῦθ' ὅπερ ἀπετροπιάζοντο καὶ ἀπέκρουον οἱ Πατέρες, ὁ Ἀθανάσιος, ὁ Χρυσόστομος, ὁ Αὐγουστῖνος, ὁ Λακτάντιος, ὁ Κασσιόδωρος, ὁ Θεόδωρος Στουδίτης. Ὁπωσδήποτε ὅμως Λέων ὁ Α΄ ἐσέβετο τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ ἔγραψε πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Μάξιμον «Universae pacis tranquillitas non aliter poterit custodiri, nisi sua canonibus reverentia intemerata servetur» (ἡ ἡσυχία τῆς καθολικῆς εἰρήνης δὲν εἶναι δυνατὸν ἄλλως νὰ διατηρηθῇ, παρὰ ἂν τηρῆται ἀλώβητος ἡ πρὸς τοὺς Κανόνας ὀφειλομένη εὐλάβεια), ἀνασκευάζων οὕτως ὁ Λέων αὐτὸς ἑαυτὸν καὶ τὰς θεωρίας του. Δὲν εἶχεν ἐκμάθῃ ὁ Λέων τὰς θεωρίας τῶν διαδόχων του ὅτι οἱ πάπαι ἦσαν ὑπέρτεροι τῶν Κανόνων καὶ παρέχουσιν αὐτοῖς κῦρος χωρὶς νὰ δεσμεύωνται ποσῶς ὑπὸ τῶν διατάξεων αὐτῶν, καθὰ διδάσκουσι σήμερον.

Καὶ ἀνεγνώριζον οἱ πάπαι εἰσέτι ἐπὶ Λέοντος ὅτι τὰ δικαιώματα τοῦ θρόνου αὐτῶν δὲν προήρχοντο θείῳ δικαίῳ ἢ Ἀποστολικῇ διαταγῇ, ἀλλ' ἦσαν ἐξ ἔθους καὶ ἀπενεμήθησαν τῇ Ρώμῃ ὑπὸ τῶν Πατέρων ἵνα τιμήσωσι τὸν Πέτρον, οὗτινος διάδοχοι ἐθεωροῦντο οἱ πάπαι. Οὕτως ὁ πάπας Ζώσιμος, γράφων πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἀφρικῆς (Epist. 2) λέγει «εἰς τοῦτο προστίθεται τὸ κῦρος τῆς Ἀποστολικῆς Ἕδρας τῇ ὁποίᾳ εἰς τιμὴν τοῦ μακαρίου Πέτρου ***τῶν Πατέρων αἱ ἀποφάσεις ἀπένειμαν*** ἰδιάζουσαν τὴν τιμήν».

---

(1) Ἡ χρῆσις τῶν ἐσχάτων μέτρων κατὰ τῶν αἱρετικῶν ὑπῆρξε πάντοτε ἐν ἐφαρμογῇ ὑπὸ τῆς Ρώμης. Παρατρέχων τὰ γνωστὰ γεγονότα τοῦ διωγμοῦ κατὰ τῶν αἱρετικῶν ἐπὶ τῶν Σταυροφοριῶν (Σταυροφορία ἐκηρύχθη καὶ κατὰ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου), τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, τῆς Συνόδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὰς δίκας κατὰ τῶν γοήτων (Ἰωάν. ΚΒ΄ 1322 κτλ)., θὰ σημειώσω μόνον ἓν γεγονός, ὀλιγώτερον γνωστόν. Ἐπὶ Λατινοκρατίας ἐκάησαν ἐν Κύπρῳ ἐπὶ τῆς πυρᾶς δώδεκα ὀρθόδοξοι Μοναχοί, ὡς μὴ ἀπαρνούμενοι τὴν Ὀρθοδοξίαν. Μὴ δυνάμενος νὰ ἀρνηθῇ τὸ γεγονὸς ὁ γνωστὸς ἀποστάτης Ἀλλάτιος, ὡς βεβαιούμενον ὑπ' αὐτῶν τῶν Δομινικανῶν μοναχῶν, ἔγραφεν ἐν Ρώμῃ, ἀνωτέρᾳ ἐγκρίσει, τὰ ἀκόλουθα: «opus erat ettraenes propriae quae fidei rebelles non exilio sed ferro et igni insaniorem mentem reducere. Haeretici praescribendi sunt, exterminendi sunt, puniendi sunt et pertinaces occidendi, cremandi. Ita leges sanctiunt, ita observavit antiquitas». (Ἔδει νὰ ἀχθῶσιν εἰς τὸν ὀρθὸν νοῦν οἱ ἀφηνιάσαντες καὶ ἀποστάται τῆς ἰδίας πίστεως οὐχὶ δι' ἐξορίας, ἀλλὰ διὰ σιδήρου καὶ πυρός. Οἱ αἱρετικοὶ δέον νὰ προγράφωνται, νὰ ἐξολοθρεύωνται, νὰ τιμωρῶνται καὶ οἱ πείσμονες νὰ φονεύωνται, νὰ καίωνται. Οὕτως ἐπολιτεύθη ἡ ἀρχαιότης). Κατὰ ταῦτα δὲ ἐκάησαν τῷ 1847 ἐν Μεξικῷ πέντε δῆθεν μάγισσαι.

Καὶ ὁ πάπας Ἰούλιος γράφων πρὸς τοὺς ἐν τῇ Συνόδῳ Ἀντιοχείας καταδικάσαντας τὸν Ἀθανάσιον στηρίζει τὸ δικαίωμα ἀναμίξεώς του *ἐπὶ τοῦ ἔθους*. Τὸ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ πάπας Ἰννοκέντιος. «***Τοῦτο ἔθος ἦν, γράφεσθαι πρότερον ἡμῖν καὶ οὕτως ὁρίζεσθαι τὰ δίκαια***». Καὶ οἱ πάπαι Πελάγιος καὶ Γρηγόριος διεκήρυττον ὅτι τὸ ἀξίωμα αὐτῶν δὲν διέφερε τῶν λοιπῶν Πατριαρχικῶν θρόνων (Πελάγιος ad Valerianum Mansi 9 καὶ Γρηγορίου ἐπιστολ. 40 πρὸς Εὐλόγιον Ἀλεξανδρείας (Βιβλ. Epist. 9, 5, 8, 30).

Ὁ δὲ πάπας Ἀγάθων καὶ Γελάσιος ἐν τῇ 13 αὐτοῦ ἐπιστολῇ (Mansi 8) ὡμολόγει ὅτι οἱ πάπαι ὑπέκειντο ταῖς Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις.

Κατόπιν ὅμως τῶν παπικῶν ἀτασθαλιῶν καὶ φιλοδοξιῶν ἐπεβάλλετο νὰ τεθῇ ἀποτελεσματικῶς χαλινὸς εἰς τὰς ὀχληρὰς ὑπερφιάλους παπικὰς ἀξιώσεις τὰς διατυπουμένας ἐν πάσῃ ἀφορμῇ ἐμμέσως ἢ ἀμέσως, εὐκαίρως ἀκαίρως. Καὶ τὸν χαλινὸν τοῦτον ἀνέλαβε νὰ θέσῃ σαφῶς καὶ κατηγορηματικῶς ἡ ***Δ΄ ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (45)***.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ Α΄

Περὶ τῆς Γ΄ ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀσχολοῦνται κατὰ τὰς ἡμέρας μας τὰ ἐν Ἀνατολῇ Προπαγανδικὰ περιοδικά, ἅτινα ἀπατώμενα ἐκ τῶν γραφομένων ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ Κατηχήσει περὶ τοῦ Κυρίλλου ὡς ἀναγνωρίσαντος τὸ πρωτεῖον τοῦ Κελεστίνου, ὅλως ψευδῶς πειρῶνται νὰ παραστήσωσιν αὐτὴν ὡς ἀναγνωρίσασαν τὸ πρωτεῖον τῶν παπῶν. Οὐδὲν τούτου ἀνακριβέστερον. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐν τῇ Συνόδῳ ταύτῃ οἱ παπικοὶ ἀντιπρόσωποι πειρώμενοι νὰ ἁλιεύσωσιν ἐν τοῖς θολοῖς ὕδασιν, καθόσον πρωτοστάτης τῆς αἱρέσεως ἦτο ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ἔχων πολλάκις ἰσχυρὰ μέσα ἐν τῇ Αὐλῇ, ἰσχυρὸν συνεπίκουρον τὸν Ἀντιοχείας Ἰωάννην καὶ συναντιλήπτορα τὸν Αὐτοκρατορικὸν ἐν τῇ Συνόδῳ Ἐπίτροπον κόμητα Κανδιδιανόν, ἐτόλμησαν νὰ διατυπώσωσι τὴν θεωρίαν ὅτι «ὁ Πέτρος ἕως τοῦ νῦν καὶ ἀεὶ ἐν τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ ζῇ καὶ δικάζει» εἰς ἣν οἱ Πατέρες δὲν ἀπέδωκαν προσοχὴν ἐκλαβόντες αὐτὴν ὡς συνήθη μεγαλαυχίαν τῆς Ρώμης οὐδὲν σημαίνουσαν, καθόσον οὐχὶ πάντα τὰ λεγόμενα ἐν ταῖς Συνόδοις, ἀλλὰ μόνον τὰ ἀποφασιζόμενα ὑπ' αὐτῶν καθ' ἃ εἴπομεν ἀνωτέρω ἐκέκτηντο βαρύτητα καὶ κῦρος, ἀλλ' ἐφρόντισαν νὰ ἐξισώσωσι κατὰ πάντα τὸν Κύριλλον πρὸς τὸν Κελεστῖνον, πατάσσοντες οὕτως ἐμμέσως τὰς Ρωμαϊκὰς μεγαλαυχίας «αὕτη δικαία κρίσις—ἀνεφώνησαν - νέῳ Παύλῳ Κυρίλλῳ Κελεστίνῳ τῷ φύλακι τῆς πίστεως, Κελεστίνῳ τῷ ὁμοψύχῳ τῇ Συνόδῳ καὶ τῷ Κυρίλλῳ. Εἷς Κελεστῖνος, εἷς Κύριλλος, μία πίστις τῆς Συνόδου, μία πίστις τῆς Οἰκουμένης». Διαφωτισθεῖσα δὲ ἡ Σύνοδος περὶ τῆς ὀρθοδοξίας τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Κελεστίνου καὶ διὰ τῶν Ἐπισκόπων Και-

σαρείας καὶ Ἐφέσου καὶ τῆς γενομένης ἐκθέσεως τοῦ Κυρίλλου καὶ τῆς ἐξηγήσεως τῶν δογματισθέντων ὑπὸ τῆς Α΄ ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμεν. Συνόδου προέβη εἰς τὴν καταδίκην τοῦ Νεστορίου. Ποῦ εὕρηται, ἐρωτῶμεν πάντα γνώστην τῆς Ἑλληνικῆς, ἐν τούτοις ἡ ἀναγνώρισις τοῦ παπικοῦ πρωτείου;

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ Β΄

Μετὰ τὴν καταδίκην καὶ τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ ὁ Νεστόριος ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν Μονὴν αὐτοῦ τοῦ Εὐπρεπίου παρὰ τὴν Ἀντιόχειαν ἔνθα ἐτύγχανε πάσης περιποιήσεως. Ἀλλ᾿ ἐπειδὴ ἀμετανόητος ἐξηκολούθει διαδίδων τὴν κακοδοξίαν αὐτοῦ μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν του ἐξωρίσθη τῷ 435 εἰς ὄασιν τῆς Αἰγύπτου ἔνθα εὗρεν οἰκτρὸν θάνατον ἐκ γαγγραίνης τῷ 450. Οἱ δὲ ὀπαδοί του ἐκ τῆς Συρίας καὶ Μεσοποταμίας καταφυγόντες εἰς τὴν γείτονα Περσίαν καὶ εὐνοηθέντες ὡς ἐχθροὶ τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους ἵδρυσαν τὴν αὐτόνομον Ἐκκλησίαν τῶν Χαλδαίων σωζομένην ἄχρι τοῦ δεῦρο· ἐπεξετάθησαν δὲ καὶ εἰς τὰς Ἰνδίας ὑπὸ τὸ ὄνομα Χριστιανοὶ τοῦ Θωμᾶ.

(Ἕπαιται συνέχεια).

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ
ΓΕΡΜΑΝΟΥ

Η ΟΞΦΟΡΔΕΙΟΣ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (ΡΙΤΟΥΑΛΙΣΜΟΣ)

(1851–1892)

ΙΑ'. Ἡ κατὰ τῶν Τελετοφίλων ἐξέγερσις καὶ αἱ κατ' αὐτῶν δίκαι.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου).

Ἐν τῷ μεταξὺ νέαι φυλακίσεις Τελετοφίλων ἱερέων ἐπηκολούθησαν, αἵτινες ὅμως ἤρχισαν νὰ προκαλῶσι μεταστροφὴν τοῦ δημοσίου φρονήματος. Κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1881 ὁ Προϊστάμενος τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ ἁγίου Παύλου Dean Church ὑπέβαλεν ὑπόμνημα φέρον τὰς ὑπογραφὰς πέντε χιλιάδων κληρικῶν, δι' οὗ ἐζητεῖτο ἔνθεν μὲν συγκατάβασις πρὸς χρῆσιν μεγάλως ποικίλλοντος Τελετουργικοῦ, ἑτέρωθεν δὲ ἡ διοργάνωσις δικαστηρίων ἅτινα δύνανται νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν ἐν συνειδήσει ὑπακοὴν εἰς αὐτὰ τῶν Κληρικῶν οἵτινες πιστεύουσιν ὅτι ἡ ἵδρυσις τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἶναι θεία διάταξις. Συγχρόνως ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας ἐξασφαλίσας τὴν συγκατάθεσιν τῆς τε Κυβερνήσεως καὶ τῆς ἀντιπολιτεύσεως προέτεινε τὴν σύστασιν Βασιλικῆς Ἐπιτροπῆς, ἧς ἔργον θὰ ἦτο ἡ ἔρευνα τῆς δράσεως τῶν Ἐκκλ. Δικαστηρίων· ἀλλ' ὁ Salisbury ἀπαντῶν ἐδήλωσεν ὅτι «ὁ Ριτουαλισμὸς εἶνε λίαν ἰσχυρὸς ἢ ὥστε νὰ καταβληθῇ, καὶ σοβαρὰ ἀπόπειρα πρὸς τοῦτο δύναται νὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν διάσπασιν τῆς Ἐκκλησίας». Ὁ διορισμὸς τῆς Ἐπιτροπῆς ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν Τελετοφίλων ὡς συνθηκολόγησις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἀλλὰ τὴν ἑπομένην ὁ Rev. Sydrey Green, Προϊστάμενος τοῦ Miles Platting τοῦ Μάντσεστερ ἐφυλακίσθη εἰς τὸ Lancaster Castle καὶ παρέμεινεν ἐν τῇ φυλακῇ ἀπὸ 19 Μαρτίου τοῦ 1881 μέχρι 5 Νοεμβρίου τοῦ 18?2, ἡ δὲ περιουσία αὐτοῦ ἐδημεύθη πρὸς πληρωμὴν τῶν δικαστικῶν ἐξόδων. Καίτοι δὲ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος προέβη εἰς διαβήματα πρὸς ἀποφυλάκισιν αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς ἀλληλογραφίαν μετ' αὐτοῦ διὰ τοῦ Γραμματέως αὐτοῦ, ὁ Green ἐδήλωσεν ὅτι

«θὰ ἐθεώρει ἁμαρτίαν νὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι ὁ λόρδος Penzance (ὁ δικαστὴς) ἔχει κατά τινα τύπον ἢ μορφὴν κῦρος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ» καὶ ἐξέτισε πλήρη τὴν ποινὴν αὐτοῦ. Ὁ τελευταῖος φυλακισθεὶς ἱερεὺς ἦτο ὁ Προϊστάμενος τῆς S. Margaret τῆς Λιβερπούλης Rev. James Cox, ὅστις τῇ 5ῃ Μαΐου 1887 εἰσήχθη εἰς τὸ δεσμωτήριον τοῦ Waldon ὡς παρακούσας εἰς τὸν Νόμον. Ἡ φυλάκισις αὐτοῦ προὐκάλεσε μεγάλας ἐκδηλώσεις συμπαθείας ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς Προτεσταντικοῖς κύκλοις, ψηφίσματα ἐδημοσιεύθησαν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἡ δὲ Βουλὴ τοῦ Κλήρου τῆς Καντουαρίας ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν τηλεγράφημα δι' οὗ ὁμοφώνως διεμαρτύρετο κατὰ τῆς φυλακίσεως αὐτοῦ. Συνεπείᾳ τούτων μετὰ παρέλευσιν εἴκοσιν ἡμερῶν οὗτος ἀπεφυλακίσθη.

Αἱ καταδιώξεις κατὰ ταῦτα ὡς μέσον ἐξαναγκασμοῦ ἠστόχησαν καὶ ἡ Εὐαγγελικὴ μερὶς ἠναγκάσθη σὺν τῷ χρόνῳ ν' ἀναγνωρίσῃ ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ Ριτουαλισμὸς ἦτο ἀνεκτὸς ἐν τῇ Ἀγγλικ. Ἐκκλησίᾳ, ἐνῷ τὸ Δικαστήριον τοῦ λόρδου Penzance περιῆλθεν εἰς ἀχρηστίαν μέχρι τῆς ἀποχωρήσεως αὐτοῦ τῷ 1899. Ἀλλ' οἱ Ἀγγλοκαθολικοὶ ἠγωνίζοντο πλέον οὐχὶ διὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Ριτουαλισμοῦ, ἀλλὰ κυρίως εἰπεῖν ἐναντίον τοῦ Ἐραστιανισμοῦ, τ. ἔ. τῆς θεωρίας καθ' ἣν Νόμοι σχετικοὶ πρὸς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸ πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας δέον νὰ ψηφίζωνται ὑπὸ τοῦ Κοινοβουλίου, τοῦ ὁποίου ὅλα τὰ μέλη δὲν ἀνῆκον εἰς τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν, τινὰ δὲ δὲν ἦσαν οὐδὲ χριστιανοί. Ὁ κατ' αὐτῶν πόλεμος ἐπέτυχε τοῦτο ἀκριβῶς, νὰ συμβιβάσῃ τὰς δύο μερίδας, τοὺς ἀρχαίους τ. ἔ. Τρακταριανούς, οἵτινες ἐξηκολούθουν νὰ θεωρῶσι τὰ «ἐξωτερικὰ» ὡς οὐχὶ σπουδαῖα καὶ δὲν ἐπεθύμουν τὰς μεταβολάς, καὶ τοὺς Τελετοφίλους, οἵτινες ὑπερεμάχουν τῶν ἑξῆς ἓξ σημείων τ. ἔ. τῆς πρὸς ἀνατολὰς στροφῆς, τῶν λαμπάδων τῆς ἁγ. Τραπέζης, τοῦ ἀναμίκτου ποτηρίου, τῶν ἀμφίων, τοῦ ἀζύμου ἄρτου καὶ τοῦ θυμιάματος. Τὴν διάφορον ἄποψιν τῶν δύο μερίδων ἐτόνισαν τόσον ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας Davidson βραδύτερον, ὅσον καὶ ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ St. David τῷ 1872, ἀμφισβητήσαντες τὴν πνευματικὴν καταγωγὴν τῶν Τελετοφίλων ἀπὸ τῶν Τρακταριανῶν, καθόσον οὗτοι ἠρκοῦντο νὰ διαδίδωσι τὰς διδασκαλίας αὐτῶν διὰ τοῦ Ἄμβωνος καὶ τοῦ Τύπου, ἐνῷ οἱ Τελετόφιλοι προέβαινον εἰς νεωτερισμοὺς ἐν τῇ τελέσει τῆς θείας λατρείας. Ἀλλ' ἐνῷ ἀληθεύει ὅτι ὁ Pusey γράφων τῷ 1860 ἠρνεῖτο οἱανδήτινα συμπάθειαν πρὸς τὴν τελετοφιλίαν καὶ ἀπέκρουε τὴν χρῆσιν τοῦ ὀνόματος «Πουσεϊσμὸς» πρὸς δήλωσιν τῆς τάσεως αὐτῆς, βραδύτερον μετήλλαξε γνώμην καὶ κατὰ τὸ 1884 ὑπεστήριζεν ὅτι οἱ Τελετόφιλοι παρέχουσιν ἐξωτερικὴν ἁπλῶς ἔκφρασιν τῶν ἀρχῶν ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἠγωνίσθησαν οἱ Τρακταριανοί. Προχωρῶν ἔγραφε τῷ 1879 ὅτι «οἱ ἐξαπτόμενοι ἐναντίον τοῦ Τελετουργικοῦ ἐξάπτονται πράγματι ἐναντίον τῶν ἀληθειῶν τὰς

ὁποίας τὸ Τελετουργικὸν ἀποσκοπεῖ νὰ συμβολίσῃ» καὶ ἔφθασε μέχρι προκλήσεως, ὅπως καταδιωχθῇ καὶ αὐτός, διότι ἀνεμίγνυε κατὰ τὴν θείαν Εὐχαριστίαν τὸν οἶνον μεθ' ὕδατος οὐχὶ ἀκολουθῶν οἱανδήτινα διάταξιν τοῦ Εὐχολογίου, ἀλλὰ τὸ κρατοῦν ἔθος ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Μυστηρίου ὑπὸ τοῦ Κυρίου. Καὶ ὁ Τρακταριανὸς δὲ Dean Church, καίπερ αὐτὸς ἀποστρεφόμενος τὰς ὑπερβολάς, οὐχ ἧττον μνημονεύων τὰς λέξεις Τρακταριανός, Πουσεΐτης, Ριτουαλιστής, λέγει ὅτι αὗται δηλοῦσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν Σχολήν, ἥτις μόνη δὲν εἶνε ἀνεκτὴ ἐν τῇ 'Αγγλικανικῇ 'Εκκλησίᾳ, ἀλλ' ἀναγκάζεται ἐπὶ 40 ἤδη ἔτη ν' ἀγωνίζηται ἐναντίον τῆς λαϊκῆς ἀντιπαθείας, ἐναντίον τῶν παλληκαρισμῶν τῶν Πουριτανῶν καὶ ἐναντίον τῶν Δικαστηρίων.

'Αλλ' ἐνῷ ἔπαυσαν αἱ καταδιώξεις κατὰ τῶν Ριτουαλιστῶν, ἡ κατ' αὐτῶν δυσμένεια τόσον τῶν κυβερνητικῶν κύκλων, ὅσον καὶ τῆς Βασιλίσσης Βικτωρίας, ἥτις ἐθεώρει αὐτοὺς ὡς κατὰ βάθος Ρωμαιοκαθολικούς, ἐξηκολούθησε καὶ παρέμειναν ἀποκεκλεισμένα εἰς αὐτοὺς τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα μέχρι τοῦ 1880. Καὶ ὅτε δὲ ὁ Canon τοῦ St. Pauls Dr Liddon προυτάθη ὑπὸ τοῦ Salisbury ὡς 'Επίσκοπος 'Οξφόρδης, ἡ Βασίλισσα ἀπήντησεν ὅτι ἀποκρούει ἐν γένει τὸν διορισμὸν αὐτοῦ, πολλῷ δὲ μᾶλλον ὡς 'Επισκόπου 'Οξφόρδης, καθόσον οὗτος δύναται νὰ μολύνῃ καὶ διαφθείρῃ ὅλην τὴν νεολαίαν, ὡς ἔπραξαν ὁ Pusey καὶ ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ 'Επίσκοποι ἠρνοῦντο νὰ διορίσωσιν ἐφημερίους βοηθοὺς Προϊσταμένων, ἂν οὗτοι δὲν ἀπεδέχοντο τὴν ἐναντίον τοῦ Purchas ἀπόφασιν, ἢ ἐξηκολούθουν νὰ μεταχειρίζωνται τὴν ἐπίκλησιν καὶ τὸν σταυρὸν ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης. Οὕτως ὁ 'Επίσκοπος τοῦ Durham δὲν ἐπέτρεψεν εἰς τὸν Rev. I. D. Dykes, Προϊστάμενον τοῦ S. Oswald, Durcham, νὰ προσλάβῃ 'Εφημέριον, ἂν μὴ ὁ Προϊστάμενος ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ 'Εφημερίου τὰ τρία ταῦτα: 1) νὰ μὴ φέρῃ χρωματιστὰ ἐπιτραχήλια, 2) νὰ μὴ λαμβάνῃ μέρος ἢ εἶνε παρὼν κατὰ τὴν προσφορὰν θυμιάματος, καὶ 3) νὰ μὴ ἔχῃ ἐστραμμένα τὰ νῶτα πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς Θ. Εὐχαριστίας, ἐκτὸς ὅταν διευθετῇ τὸν ἄρτον τῆς θείας κοινωνίας. 'Ωσαύτως ἀπηγορεύθη εἰς τὸν Arthur Stanton, ἕνα ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων ἱεροκηρύκων, νὰ κηρύττῃ εἰς τὰς 'Επισκοπὰς τοῦ St. Albans τοῦ Rocester καὶ τοῦ Zlandoff καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Λονδίνῳ ὑπὸ τοῦ οἰκείου 'Επισκόπου, ἐκτὸς τοῦ Ναοῦ τοῦ S^t. Albans ἐν Holborn.

Τὸ ἐπισφράγισμα εἰς τὰς καταδιώξεις θέτει ἡ κατὰ τοῦ 'Επισκόπου τοῦ Lincoln Edward King δίκη, ἥτις ἀρξαμένη τῷ 1888 ἔληξε τῷ 1892. 'Ο Ed. King εἰσήχθη τῷ 1848 εἰς τὸ Oriel College τῆς 'Οξφόρδης, ὅπου ἐχρημάτισε μαθητὴς τοῦ Charles Marriot. 'Απὸ τοῦ 1863 - 73 ἐγένετο διευθυντὴς τοῦ Θεολογικοῦ Κολλεγίου τοῦ Cuddesdon καὶ ἀπὸ τοῦ

1873 —85 καθηγητὴς τῆς Ποιμαντικῆς Θεολογίας ἐν Ὀξφόρδῃ. Διακρινόμενος διὰ τὴν προσήνειαν καὶ τὴν ἁγιότητα αὐτοῦ, δι' ὧν ἐπέδρα ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς νεολαίας, ἐξελέγη Ἐπίσκοπος τοῦ Lincoln τῷ 1885. Κατηγγέλθη ὡς παραβάτης τοῦ Νόμου, καθόσον ἐστρέφετο πρὸς ἀνατολὰς κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς, ἐτοποθέτει λαμπάδας ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης καὶ ἀνεμίγνυεν ὕδωρ εἰς τὸν οἶνον τῆς Θ. Εὐχαριστίας. Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1889 ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Benson ἐκάλεσεν αὐτὸν ἐνώπιον Δικαστηρίου ἀποτελουμένου ἐκ 5 Ἐπισκόπων καὶ αὐτοῦ ὡς Προέδρου. Οὗτος διεμαρτυρήθη ἀξιώσας ὅπως δικασθῇ ὑπὸ τῆς ὁλομελείας τῶν Ἐπισκόπων τῆς ἐπαρχίας Καντουαρίας, ἀλλ' ἡ διαμαρτυρία αὐτοῦ ἀπερρίφθη καὶ τῇ 21ῃ Νοεμβρίου τοῦ 1890 ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐξέδωκε τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ. Δι' αὐτῆς ἐκήρυττεν ὅτι ἡ πρὸς ἀνατολὰς στροφὴ (ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως μὴ ἀποκρύπτωνται αἱ κινήσεις τῶν χειρῶν τοῦ λειτουργοῦ), τὸ ἀνάμικτον Ποτήριον (ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἡ ἀνάμιξις μὴ γίνηται ἱεροτελεστικῶς ὡς μέρος τῆς Θ. λειτουργίας), αἱ πλύσεις, τὰ φῶτα τῆς ἁγίας Τραπέζης καὶ ἡ ψαλμῳδία τοῦ ᾄσματος Agnus dei δὲν εἶνε παράνομα. Οἱ ἐνάγοντες τότε ἀνηνέχθησαν εἰς τὸ «Ἰδιαίτερον Συμβούλιον», πρὸ τοῦ ὁποίου ὅμως ἠρνήθη νὰ ἐμφανισθῇ ὁ King ἅτε μὴ ἀναγνωρίζων τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ. Τὸ «Ἰδιαίτερον Συμβούλιον» ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἐπὶ ὅλων τῶν σημείων, ἐκτὸς τῶν φώτων τῆς ἁγίας Τραπέζης, περὶ ὧν οὐδὲν ἀπεφάσισεν, καθόσον ὁ Ἐπίσκοπος οὐδεμίαν ὑπεῖχεν εὐθύνην διὰ τὸ ἄναμμα αὐτῶν. Ἡ σπουδαιότης τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου κεῖται ἐν τούτῳ ὅτι διὰ ταύτης ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐβεβαιοῦτο τὸ κῦρος αὐτοῦ ἐν τοῖς πνευματικοῖς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀνετρέποντο ἀποφάσεις τοῦ «Ἰδιαιτέρου Συμβουλίου», αἵτινες ἐκινδύνευον νὰ θεωρῶνται ἀνέκκλητοι ὡς αἱ Παπικαὶ Βοῦλλαι. Ὁ Dean Church εἶπεν ὅτι ἡ ἀπόφασις ἀποτελεῖ τὴν γενναιοτάτην πρᾶξιν ἥτις ἐξῆλθεν ἀπὸ τοῦ Λάμπεθ κατὰ τὰ τελευταῖα διακόσια ἔτη. Μετὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην οὐδεμία ἐγένετο σπουδαία ἀπόπειρα, ὅπως δι' οἱουδήποτε ἐξαναγκαστικοῦ δικαστικοῦ μέτρου ἐμποδισθῇ ὁ Κλῆρος νὰ τελῇ τελετὰς ἢ νὰ μεταχειρίζηται ἄμφια περὶ ὧν προβλέπει ἡ περὶ «διακοσμήσεων Διάταξις τοῦ Εὐχολογίου».

ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (ΑΓΓΛΟΚΑΘΟΛΙΚΙΣΜΟΣ)

(1862 —1933)

ΙΒ'. Συντηρητικὸς καὶ φιλελεύθερος Ἀγγλοκαθολικισμός.

Ἐφ' ὅσον οἱ Ἡγέται τῆς Κινήσεως ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον ἐξέλειπον καὶ νέα προβλήματα παρουσιάζοντο, προέκυπτεν ἐξ ἑαυτῆς ἡ ἀνάγκη ὅπως νέοι ἄνδρες ἀναλάβωσι τὴν ἀντιμετώπισιν αὐτῶν. Οὕτως, ἐνῷ «ἡ θεωρία

περὶ ἐξελίξεως» ἦτο ἄγνωστος εἰς τὴν ἀρχαιοτέραν γενεάν, ἡ δὲ οὕτωσὶν ἀποκληθεῖσα «Βιβλικὴ Κριτικὴ» ἐθεωρεῖτο ὥς τι ἐπιμελῶς φευκτέον, τόσον ἡ πρώτη ἤρχισε νὰ ἐπηρεάζῃ τὴν νεολαίαν, ὅσον καὶ ἡ δευτέρα νὰ εὑρίσκηται εἰς τὰ στόματα ὅλων. Εἰς τοῦτο συνετέλει καὶ ἡ ἐπιρροὴ ἣν ἤσκει καὶ πάλιν ἐπὶ τῆς Ἀγγλ. Ἐκκλησίας ἡ Ἠπειρωτικὴ Εὐρώπη, ἥ τε Γερμανία καὶ ἡ Γαλλία διὰ τῶν αὐτόθι γινομένων ἱστορικοκριτικῶν ἐργασιῶν ἐπὶ τῆς Ἁγ. Γραφῆς καὶ ἰδίᾳ τῆς Π. Διαθήκης. Ἐξ ἄλλου τὰ λεγόμενα κοινωνικὰ ζητήματα, ἐνῷ καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Keble ἔδιδε διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ τὸ σύνθημα τῆς Κινήσεως δὲν ὑφίσταντο, ἡ δὲ δυστυχία μεγάλου μέρους τοῦ λαοῦ ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν Θρησκευόντων ὡς θέλημα Θεοῦ, ἤρχισαν ταῦτα νῦν νὰ ταράττωσι τὰς συνειδήσεις τῶν διανοουμένων. Τὰ νέα ταῦτα προβλήματα ἀνέλαβε νὰ ἀντιμετωπίσῃ ὁμὰς ἀνδρῶν οἵτινες δύνανται νὰ ἀποκληθῶσιν ἡγέται νέας Ὀξφορδείου Κινήσεως. Ἐπὶ κορυφῆς τῆς ὁμάδος εὑρίσκετο ὁ Charles Gore ὅστις ἀπὸ τοῦ 1875, ὅτε ἀπεφοίτησε τοῦ Πανεπιστημίου, συνήντησεν, ὡς λέγει, αὐτόθι κύκλον ἀνδρῶν οἵτινες ἐπόθουν νὰ συμβιβάσωσι τὰς ἀξιώσεις τοῦ λόγου καὶ τῆς ἀποκαλύψεως καὶ νὰ ἑρμηνεύσωσι τὴν πίστιν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὥστε νὰ μὴν ἐπιθέσωσι δυσβάστακτον βάρος ἐπὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ νοῦ. Τὰ λοιπὰ μέλη τῆς ὁμάδος, ἣν ὁ Dr Holland ἀπεκάλεσεν «ἱερὰν ὁμάδα», ἀπετέλουν ὁ I. R. Illingworth ἑταῖρος τοῦ Κολλεγίου Jesus, ὁ Ed. Talbot, διευθυντὴς τοῦ Κολλεγίου Keble, καὶ οἱ σπουδασταὶ τοῦ Κολλεγίου Christ, Church Robert Moberly, Francis Paget καὶ H. Scott Holland. Οὗτοι συνήρχοντο ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Κολλεγίου τοῦ Keble συνήθως καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῶν μεγάλων διακοπῶν ἀνελάμβανον ἐπὶ ἕνα μῆνα τὴν ἐπιστασίαν ἀγροτικῆς Ἐνορίας, ἀσχολούμενοι εἰς τὴν σπουδὴν καὶ τὴν συζήτησιν. Ἀποτέλεσμα τῶν συναντήσεων τούτων ἦτο ἡ δημοσίευσις τῷ 1889 σειρᾶς πραγματειῶν ὑπὸ τὸν τίτλον Lux mundi καὶ τὸν ὑπότιτλον «Σειρὰ μελετῶν περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως», εἰς τὴν σύνταξιν τῆς ὁποίας πρὸς τοῖς ἀνωτέρω μετέσχον καὶ οἱ Ambrey Moore, Walter Lock, W. J. H. Campion, R. L. Ottley καὶ ὁ ἐκ Cambridge Arthur Lyttelton.

Ὁ ἐκδότης τοῦ Lux mundi Charles Gore ἐξήγησεν ὅτι σκοπὸς τοῦ βιβλίου ἦτο ἡ ἑρμηνεία τῆς παραδεδομένης πίστεως διὰ γενικῆς ἐπανεκθέσεως τῶν ἀξιώσεων καὶ τῆς ἐννοίας αὐτῆς, καθόσον «ἡ θεολογία ὀφείλει νὰ ἀναπτυχθῇ ἐκ νέου καὶ ἡ μορφὴ τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς δέον νὰ εἶνε πληρεστέρα κατανόησις τῶν νέων κοινωνικῶν καὶ πνευματικῶν τάσεων ἑκάστης ἐποχῆς». Ἄλλαις λέξεσι τὸ βιβλίον ἦτο ἀπόπειρα θρησκευτικῆς φιλοσοφίας στηριζομένης ἐπὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως καὶ περιλαμβανούσης τὴν ὅλην ζωὴν μετὰ τῶν κοινωνικῶν καὶ πνευματικῶν αὐτῆς ὄψεων. Ἐνῷ οἱ ἀρχαιότεροι θεολόγοι τῆς Κινήσεως ἐτόνιζον μᾶλλον τὴν θεότητα τοῦ Κυρίου,

οἱ νεώτεροι οὗτοι ἐπεζήτουν τὴν πλήρη ἀναγνώρισιν τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ φύσεως. Ἡ ἐντύπωσις ἣν προυξένησεν ἡ ἐμφάνισις τοῦ βιβλίου ἦτο καταπληκτική, ὡς δεικνύουσι μαρτυρίαι καὶ ἀνδρῶν μὴ φιλικῶς διακειμένων πρὸς τὴν Ὀξφόρδειον Κίνησιν, καὶ ἐπέζησεν ἐντὸς ἑνὸς ἔτους δώδεκα ἐκδόσεις. Τὸ βιβλίον ὅμως ἐσημείωσε δύο σπουδαίας ὑποχωρήσεις ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐλευθεροφροσύνην ἢ τὸν νῦν καλούμενον Μοδερνισμόν. Ἡ πρώτη ἦτο ὅτι ὁ συντάκτης τῆς περὶ «Ἐξελίξεως» πραγματείας Illingworth ἀπεδέχετο τὴν περὶ ἐξελίξεως τοῦ ἀνθρώπου θεωρίαν φρονῶν ὅτι διὰ τῆς ἐρεύνης ἀπεδείχθη ὅτι οὐδεμία ὑφίσταται ἀντίθεσις μεταξὺ θρησκείας καὶ ἐπιστήμης, ἡ δὲ δευτέρα ὅτι, ὁ συντάκτης τῆς περὶ «ἁγίου Πνεύματος καὶ θεοπνευστίας» τῶν Γραφῶν καὶ ἀνενδοιάστως ἀπεδέχθη τὰ συμπεράσματα τῆς Κριτικῆς, ἐφ' ὅσον ἔπειθον αὐτόν, μέχρι καὶ τῆς ἀπορρίψεως τῆς συγγραφῆς τοῦ 109ου ψαλμοῦ ὑπὸ τοῦ Δαβίδ.

Αἱ ὑποχωρήσεις αὗται ἔθιξαν καιρίως τοὺς ἀρχαίους ὀπαδοὺς τῆς Κινήσεως, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξέχουσαν θέσιν κατεῖχε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ ἀπὸ τοῦ 1872 Κανονικὸς τοῦ Ἁγίου Παύλου καὶ διάσημος ἱεροκήρυξ Δρ. H. Liddon, ἀφωσιωμένος μαθητὴς τοῦ Pusey. Κατ' αὐτὸν ἡ πραγματεία ἰδίᾳ τοῦ Gore περὶ θεπνευστίας ἦτο πλῆγμα κατὰ τῶν ἀρχῶν τοῦ Keble καὶ τοῦ Pusey, καθόσον ἐσήμαινε τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ ἐδάφους τὸ ὁποῖον ἐκέρδισεν ἡ Ὀρφόρδειος Κίνησις ὑπεραμυνθεῖσα τοῦ κύρους τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τῆς ἀτομικῆς ἢ ἁπλῆς γραμματικῆς κριτικῆς. Ὁ ὁμόφρων αὐτοῦ ἀρχιδιάκονος Denison ὡσαύτως ἀπεκάλεσε τὸ βιβλίον «λίαν ἀτυχὲς καὶ ἐπικίνδυνον», ἕτερος ἐχαρακτήρισε τὸν συγγραφέα αὐτοῦ ὡς ἀποστάτην, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι τῶν ἐνδιαφερομένων διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἀνδρῶν δὲν ἐταράχθησαν. Ὁ ἐκκλησιαστικὸς τύπος τῶν διαφόρων μερίδων ὑπεδέχθη τὸ βιβλίον μᾶλλον εὐνοϊκῶς ἢ τουλάχιστον μετριοπαθῶς καὶ μόνον οἱ Church Times ἐπικρίνοντες τὴν πραγματείαν τοῦ Gore εἶπον ὅτι ὁ συγγραφεὺς «ἔσπευσε νὰ ἀποδεχθῇ ἀμφιβόλους θεωρίας». Ἀλλὰ τὸ βιβλίον ἐσήμανε κυρίως τὴν ἐμφάνισιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν Τρακταριανῶν ἢ Ἀγγλοκαθολικῶν, ὡς ὠνομάζοντο, νῦν μιᾶς νέας Σχολῆς ἥτις συνεδύαζε τὴν ἀποδοχὴν τῶν καθολικῶν ἀληθειῶν πρὸς τὴν νέαν τάσιν τῆς καθόλου διανοήσεως, ἥτις κατὰ βάθος ἦτο ἐλευθερόφρων. Τὸ μᾶλλον δὲ χαρακτηριστικὸν σημεῖον τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νέας Σχολῆς ἀπέβη ἡ περὶ κύρους ἢ αὐθεντίας ἀντίληψις ἑκατέρας αὐτῶν.

Ἡ παραδεδομένη θεωρία ἦτο ὅτι ὑπάρχουσι θεμελιώδεις θρησκευτικαὶ ἀλήθειαι περὶ τῶν ὁποίων ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ὀφείλει ν' ἀποδεχθῇ καθοδήγησιν ἔξωθεν καὶ ὅτι ὑπακοὴ εἰς τὴν οὕτως ἀποκαλυφθεῖσαν ἀλήθειαν μᾶλλον ἢ λεπτολόγος αὐτῆς ἔρευνα εἶνε ἡ ἁρμόζουσα ἔναντι αὐτῶν στάσις. Ἀλλὰ ποῦ ζητητέον τὴν οἱονεὶ χρησμοδότιδα αὐθεντίαν ταύτην; Οἱ

ἀρχαῖοι Τρακταριανοὶ ἀποδεχθέντες ἐξ ἀρχῆς τὴν θεωρίαν τῆς αὐθεντίας ὤφειλον νὰ διεξαγάγωσι τριμέτωπον πόλεμον. Οὕτως ἐναντίον τῶν ἐλευθεροφρόνων, οἵτινες διημφισβήτουν τὰς δογματικὰς ἀληθείας τοῦ Συμβόλου, τῶν Εὐαγγελικῶν, οἵτινες ἐξήρτων αὐτὰς ἐκ τῆς ἀτομικῆς ἑρμηνείας τῆς Ἁγ. Γραφῆς, καὶ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, οἵτινες εἰσήγαγον διαφόρους καινοτομίας, ὑπεστήριζον ὅτι ἡ αὐθεντία αὕτη ἐν τῇ φωνῇ τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας. Ὁ Newman π.χ. ἔγραφεν ὅτι «ἡ μόνη μέθοδος πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ νοήματος τῆς Ἁγ. Γραφῆς εἶνε νὰ ἴδωμεν πῶς ἠννόει αὐτὸ ἡ πρώτη Ἐκκλησία» καὶ ὅτι «ἡ οὐσία τῆς ἀποκεκαλυμμένης θρησκείας εἶνε ἡ καθυπόταξις τοῦ λόγου καὶ τῆς καρδίας εἰς ἓν θετικὸν σύστημα, ἡ ἀποδοχὴ ἀληθειῶν αἵτινες εἶνε ἀδύνατον ν' ἀποδειχθῶσιν ἢ ἐξηγηθῶσιν» καὶ ἀνεγνώριζε τὴν ἀνάγκην ἀλαθήτου ὁδηγοῦ ἢ κριτοῦ. Ὡς δὲ ὁ Newman, ὅτε ἦτο ἔτι Ἀγγλικανός, οὕτω καὶ οἱ λοιποὶ Τρακταριανοὶ τὴν παράδοσιν ἐθεώρουν ὡς τὴν σανίδα σωτηρίας ἐν τῷ μέσῳ τῶν καινῶν καὶ ἑκάστοτε μεταβαλλομένων διδασκαλιῶν τῶν Εὐαγγελικῶν καὶ τῶν Ἐλευθεροφρόνων καὶ ἐποιοῦντο ἔκκλησιν εἰς τὸ λόγιον Βικεντίου τοῦ Λειρίνης «quod semper, quod ubique, quod ab omnibus creditum est». Τὴν ἐνδεχομένην δὲ ἔνστασιν ὅτι τοιαύτην χρησμοδότιδα αὐθεντίαν ἀποτελεῖ ἡ Ρώμη ἀπέκρουον ὑποστηρίζοντες ὅτι ἡ Ρώμη εἰσήγαγε καινοτομίας καὶ ὅτι μόνη «ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία δέον ν' ἀποτελῇ τὸ πρότυπον ἐν πάσῃ διδασκαλίᾳ μέχρι τοῦ Σχίσματος, ὁπότε διαιρεθεῖσα ἀντικατέστησε τὴν καθολικὴν συμφωνίαν διὰ μεμονωμένων καὶ τοπικῶν γνωμῶν». Ὁ Pusey στηριζόμενος ἐπὶ τούτου ὅτι κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου τὸ Πνεῦμα ἔμελλε νὰ διδάξῃ τοὺς ἀποστόλους πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν ἀπεδέχετο ὅτι ἡ ἀποκάλυψις ἦτο πλήρης εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ ὅτι «ἔργον τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Πνεύματος ἦτο νὰ μεταδώσῃ, τηρήσῃ καὶ ὑπερασπίσῃ τὴν ἀλήθειαν ἣν ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ ὁ Θεὸς τὸ ἅγιον Πνεῦμα. . . . . παρέδωκαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἅπαξ καὶ διὰ παντός». Ὁ Keble καίπερ ἀποδεχόμενος τὴν θεωρίαν τῆς αὐθεντίας ἀπέκλινέ πως τῶν ἄλλων ἀξιῶν ὅτι ἡ χρῆσις τῆς ἀτομικῆς κρίσεως εἶνε ἀναπόφευκτος, διότι αὐτὴ εἶνε ἡ καθορίζουσα ποῖα τὰ γνωρίσματα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ ζήτημα, ἂν Ἐκκλησία τις κέκτηται ἢ μὴ τὰ γνωρίσματα ταῦτα. Καίτοι δὲ καὶ ὁ Pusey καὶ ὁ ἐκ τῶν μᾶλλον ὀρθοδόξων ὀπαδῶν αὐτοῦ Δρ. Liddon ἦσαν ἐνθουσιώδεις ὑποστηρικταὶ τῆς θεωρίας τῆς αὐθεντίας, ἡ βαθεῖα γνῶσις τῆς ἱστορίας ἔπειθεν αὐτοὺς περὶ τοῦ ὑφισταμένου μεταξὺ τῆς διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας καὶ τῆς τῆς Ρώμης χάσματος, ὅπερ δὲν ἠδύνατο νὰ γεφυρώσῃ ἡ περὶ δογματικῆς ἐξελίξεως θεωρία τοῦ Newman. Ὁ πρῶτος μάλιστα ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Εἰρηνικόν», ἀπαριθμεῖ τὰς Ρωμαϊκὰς διδασκαλίας καὶ τὰς τελετὰς τῆς θείας λατρείας, ὅσας θεωρεῖ ἀποκλειούσας ὑποταγὴν εἰς τὴν Ρώμην, διότι ἀντίκειν-

ται εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας καὶ εἶνε πρόθυμος ν' ἀποδεχθῇ τὰς λέξεις τοῦ Land, ὅτι «δὲν δύναται νὰ γείνῃ Ρωμαιοκαθολικὸς πρὶν ἢ ἡ Ρώμη γείνῃ ἄλλο τι παρ' ὅ,τι εἶνε».

Ἔναντι τῆς παραδεδομένης ταύτης θεωρίας ἡ φιλελευθέρα καθολικὴ μερὶς ὑπὸ τὸν Gore δὲν ἀρνεῖται μὲν ὅτι τὸ ἅγ. Πνεῦμα καθοδηγεῖ τὴν Ἐκκλησίαν εἰς πᾶσαν ἀλήθειαν, ἀλλ ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ τρόπος καθ' ὃν παρέχεται ἡ ἀλήθεια αὕτη δὲν εἶνε ὁ χρησμοδοτικὸς τ. ἔ. ἡ ἐξαγγελία μιᾶς ἀληθείας ἥτις ἅπαξ ἀκουσθεῖσα ὀφείλει ἀσυζητητεὶ νὰ γείνῃ ἀποδεκτή, ἀλλ' ὅτι αὕτη συνεπάγεται μάθησιν, ἔρευναν, συζήτησιν, τὴν στάθμισιν τῶν ἀποδείξεων καὶ τὴν δοκιμασίαν διὰ τῆς πείρας. Ἐντεῦθεν καὶ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Lux mundi διακρίνομεν τοὺς Ἀγγλοκαθολικοὺς εἰς τοὺς Φιλελευθέρους Ἀγγλοκαθολικοὺς ὑπὸ τὸν Gore καὶ τοὺς Συντηρητικοὺς Ἀγγλοκαθολικούς, τοὺς παραμείναντας πιστοὺς εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Pusey καὶ τοῦ Liddon καὶ εἰς τὴν περὶ αὐθεντίας θεωρίαν αὐτῶν, ἵνα παραλείψωμεν καὶ τὴν ὀλιγάριθμον μερίδα τῶν Ρωμανιζόντων, περὶ ἧς βραδύτερον γενήσεται λόγος.

(Ἕπεται συνέχεια)

† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ

ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥΣ Κ/ΠΟΛΕΩΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΞΗΣ

1) ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ Β'.

Μετὰ παρέλευσιν καιροῦ τινος ἀπὸ τῆς ἁλώσεως Μωάμεθ Β' ὁ Πορθητὴς «προσέταξεν ἵνα ποιήσωσι καὶ πατριάρχην ὡς σύνηθες ἦν κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν· καὶ ἐκλέξαντες οἱ ἐντυχόντες ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὀλίγοι πάνυ ἕτεροι ἱερωμένοι καὶ λαϊκοὶ τὸν σοφώτατον κὺρ Γεώργιον τὸν Σχολάριον, λαϊκὸν ἔτι ὄντα, εἰς πατριάρχην ἐχειροτόνησαν, ὃν καὶ ***Γεννάδιον*** ἐπωνόμασαν. . . »(1). «Καὶ ὡς ἔδωκαν αὐτοῦ τὸ ***μικρὸν μήνυμα*** διὰ νὰ τὸν ἔκαμον πατριάρχην, τελείως δὲν ἤθελε νὰ τὸ ἀκούσῃ, οὐδὲ νὰ τὸ στέργῃ διὰ νὰ γείνῃ πατριάρχης, οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ κληρικοὶ καὶ ὁ λαὸς ὅλος καὶ στανικῶς αὐτοῦ ἔκαμον αὐτὸν πατριάρχην, δώσαντες αὐτοῦ ***τὸ μέγα μήνυμα.*** Ἐχειροτόνησεν αὐτὸν ὁ Ἡρακλείας μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν ἀρχιερέων ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων...... καὶ Γεννάδιον τὸν ὠνόμασαν. . . »(2), «καὶ ὑπετάχθησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι Κωνσταντινουπόλεως καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν ἐπαρχιῶν ὡς καὶ τοῖς λοιποῖς πρὸ αὐτοῦ πατριάρχαις. . . . » (3). «Καὶ ὡσὰν τὸν ἔκαμαν πατριάρχην τὸν ἐπῆραν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ καὶ ὑπῆγε καὶ προσεκύνησε τὸν αὐτὸν σουλτάνον. . . » (Μαλαξός), ἢ κατ' ἄλλην ἐκδοχήν, «καθὼς ἐποίουν καὶ οἱ χριστιανοὶ βασιλεῖς τὸν πατριάρ-

---

(1) Χρονικὸν ***Γεωργίου τοῦ Φραντζῆ***, ἐκδ. Βόννης, σελ. 304. 306-307. 308.— ***Μ. Γεδεών.*** Βραχεῖα σημείωσις περὶ τῶν ἐκκλ. ἡμῶν δικαίων. ΚΠολις. 1919. σελ. 75. — Κατὰ κόσμον ὠνομάζετο ***Γεώργιος Κουρτέσης ὁ Σχολάριος.*** Τρία δὲ ἔτη πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς ΚΠ., ἤτοι τῷ 1450, ἀσπασθεὶς τὸν μοναχικὸν βίον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Χαρσινειάτου μετωνομάσθη ***Γεννάδιος,*** ὡς αὐτὸς οὗτος ἰδιοχείρως σημειοῖ που τοῦτο. ***(Γεωργίου τοῦ Σχολαρίου ἅπαντα τὰ εὑρισκόμενα.*** Oeuvres completes de Georges Scholarios publiées pour la première fois par : † Mgr. **Louis Petit, X. A. Siderides, Martin Jugie** t. I'. Paris 1928. σ. XXII. XXXIV).

(2) ***Μανουὴλ Μαλαξοῦ***, Πατριαρχικὴ ΚΠόλεως ἱστορία ἀπὸ τοῦ ,αυνδ' ἕως τοῦ ,αφοη', ἔτους Χριστοῦ, ἐν **Turcograeciae**, ἐκδ. Βασιλείας σ. 107-109

(3) ***Θεοδοσίου Ζυγομαλᾶ,*** ἱστορία πολιτικὴ ΚΠόλεως ἀπὸ τοῦ ,ατβα' ἕως τοῦ αφοη', ἔτους Χριστοῦ ἐν **Turcogr.** ὡς ἄνω σ. 15.

χην προσεκαλέσατο (ὁ ἀμηρᾶς), ἵνα συγκαθίσῃ μετ' αὐτοῦ τοῦ ἀριστῆσαι καὶ ὁμιλῆσαι· καὶ ἐλθόντος τοῦ πατριάρχου ἐδέξατο αὐτὸν μετὰ μεγάλης τιμῆς καὶ πολλὰ ὁμιλήσαντες ἀναμεταξὺ καὶ ἐπαγγελίας ἀμετρήτους ἐπηγγείλατο δοῦναι τῷ πατριάρχῃ· ὡς δὲ ἤγγικεν ὁ καιρὸς τοῦ ἐξελθεῖν τὸν πατριάρχην ἐκ τῶν παλατίων ἐκβαλὼν ὁ ἀμηρᾶς δέδωκεν αὐτῷ δῶρον τὸ πολύτιμον ἐκεῖνο ***δεκανίκιον*** καὶ ἐπαρεκάλεσεν αὐτὸν δεχθῆναι τοῦτο καὶ κατῆλθε μετὰ τοῦ πατριάρχου ἕως κάτωθεν τῆς αὐλῆς, θέλοντος καὶ μὴ θέλοντος τοῦ πατριάρχου, καὶ τὸν ***ἵππον*** εὐτρεπισμένον ἔχων ἀνεβίβασεν αὐτὸν καὶ προσέταξεν ἵνα πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς αὐλῆς αὐτοῦ ἐξέλθωσιν εἰς συνοδίαν τῷ πατριάρχῃ καὶ οὕτως ἄχρι τοῦ σεπτοῦ ***ἀποστολείου*** συνώδευσαν αὐτόν, τινῶν προπορευομένων καὶ τινῶν ἑπομένων αὐτῷ· τοῦτο γὰρ τὸ τῶν ***Ἀποστόλων τέμενος*** (4) δέδωκεν ὁ ἀμηρᾶς ***εἰς πατριαρχεῖον.*** . . . Ποιήσας ὁ πατριάρχης ἐν τῷ σεπτῷ ἀποστολείῳ καιρὸν ὀλίγον ἔπειτα. . . . ᾔτησε τὴν ***μονὴν τῆς Παμμακαρίστου*** (5) καὶ ἐδωρήθη αὐτῷ τοῦ εἶναι εἰς κατοικίαν. . . , ἔδωκε δὲ καὶ ***προστάγματα ἐγγράφως τῷ πατριάρχῃ μετ' ἐξουσίας βασιλικῆς ὑπογεγραμμένης κάτωθεν***, ἵνα μηδεὶς αὐτὸν ἐνοχλήσῃ καὶ ἀντιτείνῃ, ἀλλὰ εἶναι αὐτὸν ἀναίτητον καὶ ἀφορολόγητον καὶ ἀδιάσειστον ἀπὸ παντὸς ἐναντίου καὶ τέλους καὶ δόσεως ἐλεύθερος ἔσηται αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτὸν πατριάρχαι εἰς τὸν αἰῶνα, ὁμοίως καὶ πάντες οἱ ὑποτεταγμένοι αὐτῷ ἀρχιερεῖς» (Φραντζῆς). (6)

---

(4) Περὶ τοῦ ναοῦ τῶν ***Ἁγίων Ἀποστόλων*** ὅρα σχετικά: ***Σκαρλάτου Βυζαντίου***, ἡ Κωνσταντινούπολις, τόμ. Α' Ἀθῆναι, 1890 σ. 391 κ. ἑξ.—***Μ. Ἑλλ. Ἐγκυκλοπαιδεια*** ΙΕ', σ. 618.— ***Ἐκκλ. Ἀλήθεια*** Δ' σ. 512.—***Μ. Γεδεὼν*** Χρονικὰ τοῦ πατριαρχ. οἴκου καὶ τοῦ ναοῦ. ΚΠολις 1884 σ. 52. - Constantinopolis von **Eugen Oberhummer**. Stuttgart. 1899. p. 16.— Les églises de Constantinople par **J. Ebersolt**. Paris 1913. σελ. 18. 94. 95. 251. — ***Α Πασπάτη*** Βυζαντιναὶ μελέται. ΚΠολις. 1877, σελ. 194. 291. 398.—Λεξ. ἱστορίας καὶ γεωγραφίας ***Σ. Βουτυρᾶ*** Γ' ΚΠολις. 1885. σ. 958. 1000.

(5) ***Ξ. Α. Σιδερίδου*** περὶ τῆς ἐν ΚΠόλει μονῆς τῆς Παμμακαρίστου ἐν ***παραρτήματι*** Κ'-ΚΒ', τόμ. τοῦ Ε. Φ. Σ. σ. 19 ἑξ. καὶ τόμ. ΚΘ', σ. 265 ἑξ.—***Σ. Βυζαντίου*** ὡς ἄνω σ. 575. — ***Μ. Ἑλλ. Ἐγκ.*** ὡς ἄνω σ. 621.—***Νέος Ἑλληνομνήμων*** Α' 280 Β' 236. —***Ἐκκλ. Ἀλ.***—Δ' 313.— ***Μ Γεδεών***, Χρονικὰ κλπ. ὡς ἄνω σ. 53. — **E. Oberhummer** ὡς ἀνωτέρω σελ. 16.—**J. Ebersolt** ὡς ἄνω σ. 227-247.—***Ὀρθοδοξία*** ἔτος Η' σ. 142. 180. — ***Α. Πασπάτη*** ὡς ἄνω σελ. 194. 298.—***Σ. Βουτυρᾶ*** κλπ. ὡς ἄνω σ. 1000-1002.

(6) «. . . . . . καὶ ἐκεῖ (ὁ σ.) ἠρώτησε τοὺς κληρικοὺς ὅτι τί συνήθειαν εἶχαν οἱ βασιλεῖς τῶν ρωμαίων ὅταν ἔκαμναν πατριάρχην καὶ τοῦτοι ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν ὅτι ὅταν ἤθελε γίνει πατριάρχης τοῦ ἐχάριζε ***καπάσιον ἐνδυμιόν, μὲ τὸν καμουχᾶν*** καὶ ***μανδῆ μὲ τοὺς ποταμοὺς*** καὶ ***ἄλογον ἄσπρον*** καὶ ἐκαβαλίκευεν αὐτὸ καὶ ὑπῆγεν ἐγύρωθεν τῆς πόλης καὶ εὐλογεῖ αὐτὴν καὶ ἔδειδέ το ὁ βασιλεὺς

Καὶ οὕτω Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, ἐν Ἀδριανουπόλει ἢ ἐκεῖ που πλησίον αἰχμάλωτος διαμένων, κληθεὶς ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος ἀνέλαβε τὰς εὐθύνας τοῦ Οἰκουμ. Θρόνου—κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1454—πρῶτος μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς ΚΠόλεως Πατριάρχης αὐτῆς ὑπάρξας, ἀριθμούμενος δὲ Γεννάδιος ὁ Β′ (7). Μετὰ δύο ἀκριβῶς ἔτη, ἤτοι κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1456, παρῃτήθη τοῦ πατριαρχ. θρόνου ὅλως οἰκειοθελῶς — ***καὶ νῦν τὸν θρόνον ἑκουσίως φυγόντες***, ὡς ἔγραφεν—ἀλλὰ καὶ διὰ λόγους τοὺς ὁποίους ἀφίνει νὰ ἐννοηθῶσιν ἔν τισι τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, ἴσως δὲ καὶ διὰ τὴν ἐναντίον αὐτοῦ κατηγορίαν ὡς δῆθεν ἐλευθεροφρονοῦντος καὶ νεωτερίζοντος. «Καὶ ἀπὸ τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα σκάνδαλα, ὅπου ἦσαν, ἐκάλεσε σύνοδον ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν καὶ ἀρχόντων καὶ πάντων τῶν χριστιανῶν καὶ ἔκαμε ***παραίτησιν*** τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἐπαρεκάλεσαν αὐτὸν καὶ οἱ κληρικοὶ καὶ ὅλος ὁ λαὸς διὰ νὰ διαμένῃ, ἀμὴ δὲν ἠθέλησε τελείως νὰ τὸ ἀκούσῃ· ***μόνον ἔγραψε τὴν παραίτησιν αὐτοῦ εἰς τὸν κώδικα τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας*** » (Μαλαξός). Ἀπελθὼν εἰς Ἅγιον Ὄρος διέμεινεν ἐκεῖ μέχρι τέλους σχεδὸν τοῦ 1456. Συναντῶμεν δὲ αὐτὸν ἐπισκεπτόμενον τὴν μονὴν Βατοπεδίου τὴν 12ην Μαΐου ἰδ. ἔτ., τὸ ἑσπέρας τοῦ Σαββάτου τῆς Πεντηκοστῆς, κατά τινα σημειώ-

---

μὲ τὸ χέρι του τὸ ***δικανίκι*** καὶ ἔτζι ἔλαβεν ὁ σουλτάνος μὲ τὸ χέρι του τὸ δικανίκι καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸ χέρι τοῦ πατριάρχου καὶ ὅρισε καὶ ἔγειναν ὅλα ἐκεῖνα ὅπου εἴπαμε, τὰ ὁποῖα εἶχαν οἱ πατριάρχαι εὐεργεσίαν ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς.... ἔδωκέ του δὲ καὶ τὸν περίφημον ***ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων*** καὶ ἔκαμε ***πατριαρχεῖον***..... Ἀργότερον ὁ Γ. «εὐγῆκεν ἀπ᾿ ἐκεῖ καὶ ἄφηκε τὸν ναὸν ἐκεῖνον σφαλισμένον καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸν σουλτάνον καὶ ἀνέφερε τὰ γινόμενα καὶ ἐζήτησεν αὐτοῦ νὰ τοῦ δώσῃ τὴν ***μονὴν τῆς Παμμακαρίστου*** νὰ τὴν ἐκάμῃ πατριαρχεῖον καὶ ὁ σουλτάνος ὡς ἤκουσε τοῦτο τῆς ὥρας ἔδωκεν αὐτοῦ ὁρισμὸν καὶ ἔλαβε τὸν ναὸν τῆς Παμμακαρίστου, τῆς ὑπεραγίου Θεοτόκου, καὶ ἔκαμεν αὐτὴν ***πατριαρχεῖον...*** » ***(Μαλαξός)***. «...... Ὃν δὴ καὶ μετακαλεσάμενος ὁ σ. ἔνδον τῶν βασιλείων αὐτοῦ ἰδίαις χερσὶ δέδωκεν αὐτῷ ***δεκανίκιον*** πολλοῦ ἄξιον ἤτοι ῥάβδον ἀργυρᾶν, περικεχρυσωμένην, ὡραίαν καὶ ***ἵππον ἀγαθὸν*** καὶ ***μέρος χρυσίνων*** ἐπειπὼν αὐτῷ: ***«πατριάρχευε ἐπ᾿ εὐτυχίᾳ καὶ ἔχε τὴν φιλίαν ἡμῶν ἐν οἷς θέλεις ἔχων πάντα, τὰ σὰ προνόμια ὡς καὶ οἱ πρὸ σοῦ πατριάρχαι εἶχον· ἔχε δὲ καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων εἰς κατοικίαν σήν***, καὶ οὕτως ἔλαβε καὶ ἐποίησεν αὐτὸν πατριαρχεῖον». ***(Ζυγομ.)*** — Ὅρα καὶ ***Β. Στεφανίδου*** «ἡ πρόβλησις τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου πρὸ τῆς ἁλώσεως καὶ μετ᾿ αὐτήν» ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ: Συμβολαὶ εἰς τὴν ἐκκλ. ἱστορίαν καὶ τὸ ἐκκλ. δίκαιον» ΚΠολις, 1921, σελ. 114 κ. ἑξ.— καὶ ἐν ***Νέῳ Ποιμένι*** Α′ (1919) σ. 542.

(7) Ἡ ἀριθμητικὴ διάκρισις τῶν ὁμωνύμων πατριαρχῶν μὴ χρησιμοποιουμένη ἄλλοτε εἰσήχθη μόλις περὶ τὰ μέσα τοῦ ιθ′ αἰῶνος. Οἱ πατριάρχαι ΚΠόλεως διεκρίνοντο ἀνέκαθεν ἄλλοτε ἄλλως, ἀπὸ δὲ τῆς ἁλώσεως καὶ ἑξῆς συνηθέστερον διὰ τῆς οἰκογενειακῆς αὐτῶν ἐπωνυμίας ἢ διὰ τοῦ ὀνόματος τῆς ἀφ᾿ ἧς μετετέθησαν μητροπόλεως. (*Μ. Γεδεών*, Πατρ. Πίνακες. ΚΠολις, 1890 σ. 55).

σιν τοῦ τκη΄ ἱεροτελεστικοῦ χειρογράφου τῆς ἐν λόγῳ μονῆς (8), ἐκφωνοῦντα τὴν 29ην Ἰουνίου ἰδ. ἔτους πανηγυρικὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τὴν 28ην Σ/βρίου ἰδ. ἔτ. ἐπιτάφιον εἰς τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ Θεόδωρον Σοφιανόν, ταφέντα ἐν τῇ αὐτῇ ὡς ἄνω μονῇ. Ἐξ Ἁγίου Ὄρους μετέβη εἰς Ἀ. Μακεδονίαν ἐγκατασταθεὶς ἐν τῇ παρὰ τὰς Σέρρας ἱερᾷ μονῇ τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ ἀσχολούμενος ἐκεῖ περὶ τὰς μελέτας καὶ τὴν συγγραφὴν ἔργων.

Κληθεὶς τὸ β΄ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον, ἴσως τὸ θέρος τοῦ 1462, ἄκων δὲ πάλιν καὶ μὴ βουλόμενος— πρᾶγμα ὅπερ προέβλεπεν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1460 δι' ὅσων ἐν τῷ ***Θρήνῳ*** αὐτοῦ ἐσημείου : ***καὶ φεύγοιμ' ἂν διηνεκῶς, ἂν μή τις ἰσχυροτάτη πασῶν ἀνάγκη πείσῃ τὸ συνειδὸς ἢ βιάσηται τὴν προαίρεσιν*** — παρῃτήθη μετὰ ἐνιαύσιον πιθανῶς πατριαρχείαν διὰ τὴν κατ' αὐτοῦ ἀντίδρασιν τοῦ κλήρου. Ἐπανῆλθε τὸ γ΄ εἰς τὸν θρόνον, κατ' Αὔγουστον τοῦ 1464, καὶ αὖθις βιαίως. Τὴν 15ην ἰδ. μηνὸς καὶ ἔτους ἀπήγγειλε λόγον ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐν τῇ μονῇ τῆς Παμμακαρίστου, « ***ἐν τῇ τρίτῃ ἡμῶν ἀνόδῳ βιαίῳ ἐκεῖ*** », ὡς σημειοῖ ἰδιοχείρως. Μετὰ ὀλιγόμηνον παραμονὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀπεχώρησεν αὐτοῦ, ***ἐλευθερωθείς***, ὡς λέγει, ***τρίτον ἤδη***, καὶ ἐλθὼν ἐγκατεβίωσεν ὁριστικῶς ἐν τῇ αὐτῇ ἱ. μονῇ τοῦ Τιμίου Προδρόμου συγγράφων καὶ μελετῶν μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

Τὸ τρισσὸν τῆς πατριαρχείας Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου διαπιστοῦται κατὰ τρόπον ἀδιάσειστον ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὧν ἔκδοσις πλήρης καὶ ἐπιστημονικὴ εἰς ὀκτὼ τόμους διενεργεῖται ἐν Παρισίοις ἀπὸ τοῦ 1928 (9). Ἤδη τὸ πρῶτον ὁ ἀοίδιμος Ἀ. Π. Κεραμεὺς ἀπέδειξε τοῦτο (α΄ 1454-56, β΄ 1458 καὶ γ΄ 1463) (10), ἀργότερον δὲ ἐπανέλαβε καὶ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομος (α΄ 1453-56, β΄ καὶ γ΄ ὡς ὁ Ἀ. Κεραμεὺς) (11), ἐνῷ πάντες οἱ λοιποὶ οἱ καταλόγους πατριαρχικοὺς καταρτίσαντες ἢ ἐπὶ τούτῳ διατριβὰς καὶ πραγματείας περὶ τοῦ Σχολαρίου συγγράψαντες (12) μίαν καὶ μόνην πατριαρ-

(8) Byzantinische Zeitschrift von K. Krumbacher. III. band. Leipzig. 1894 σελ. 316.—***Μ. Γεδεών***, Πατρ. Πίν. ὡς ἄνω σ. 473 σημ. 703.

(9) Ὁ πλήρης τίτλος τῶν ἔργων ἐν τῷ τέλει τῆς σημ. 1.

(10) Δι' ὅσων ἐδημοσίευσε τῷ 1916 ἐν τῇ Τεργεσταίᾳ ***Νέα Ἡμέρᾳ*** ἀριθ. 1866. Ὅρα καὶ ***Θεολογίαν*** (ἐπιστημον. περιοδικὸν ἐν Ἀθήναις) τόμ. Ζ΄ (1929) σ. 181.— ***Ὀρθοδοξίαν*** (περιοδικὸν ἐν ΚΠόλει) τόμ. Ε΄ (1930) σ. 547.

(11) ***Θεολογία*** τόμ. Δ΄ (1926) σ. 180 «τῶν ἐπισκόπων καὶ πατριαρχῶν ΚΠόλεως χρονολογικὸς πίναξ». —Ὅρα καὶ ***Ὀρθοδοξίαν*** Γ΄ σ. 30· «Πίναξ τῶν Ἐπισκόπων καὶ Πατριαρχῶν ΚΠόλεως ἀλφαβητικὸς καὶ χρονολογικὸς» ὑπ' ἐμοῦ δημοσιευθείς.

(12) Ἀνωνύμου Σύνοψις χρονικὴ ἐν : ***Κ. Σάθα*** Μεσαιων. βιβλιοθ. τόμ. Ζ΄ σελ.

χείαν αὐτοῦ ἀναφέρουσι. Τελευταίως ὁ βιογράφος αὐτοῦ (13) ἐπὶ τῇ βάσει πάντοτε τῶν σημειώσεων, τὰς ὁποίας αὐτὸς οὗτος ὁ Σχολάριος ἐγκατέσπειρεν εἰς πολλὰ τῶν χειρογράφων αὐτοῦ (14), ἐπαναλαμβάνει τὸ τρισσὸν τῆς πατριαρχείας ἐκείνου διαφέρων μόνον ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν τοῦ χρόνου τῶν τριῶν πατριαρχειῶν (α΄ ἔαρ 1454-ἔαρ 1456, β′ 1462-1463 καὶ γ΄ 1464), καθορισμὸν τὸν ὁποῖον καὶ ἡμεῖς γενικῶς ἠκολουθήσαμεν

572-574. —Turcograecia ὡς ἀνωτ. σ. 107-109. 115.—***Ματθαῖος ὁ Κιγάλας*** (Imperium Orientale A. Banduri. Pasisiis 1712 σ. 215), *Φίλιππος ὁ **Κύπριος*** (αὐτόθι σ. 225), ***Μελέτιος Ἀθηνῶν*** (ἐκκλ. ἱστορία Γ′, Βιέννη, 1784 σ. 330), ***Νεόφυτος ὁ Ναυπάκτου*** (Εὐαγγελικὸς κῆρυξ ΣΤ′, 1862, σ. 445), ***Καλλίνικος ὁ Γ′*** (κατάλογος τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν πατριαρχῶν ἐν : μονογραφίᾳ περὶ Καλλινίκου Γ′ ὑπὸ ***Κ. Ι. Δυοβουνιώτου.*** Ἀθῆναι, 1915 σ. 71). — ***Ἀθ.** Κ. **Ὑψηλάντης*** (τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν, ΚΠολις, 1870 σ. 3. 6.).—*Παγκράτιος ὁ Δημάρης* (Ἐκκλ. Ἀλήθ. Δ′ σ. 398). —***Κύριλλος ὁ Λαυριώτης*** (Ἀθήναιον ΣΤ′ σ. 1).—*Κ. **Κούμας*** (ἱστορία τῶν ἀνθρ. πράξεων Ζ′, Βιέννη 1831, σ. 436). —***Ζαχ,** Μαθᾶς* (κατάλογος κλπ. Ναύπλιον, 1837, σ. 155), ***Σκαρλάτος** Βυζάντιος* (ἡ ΚΠολις Β′, Ἀθῆναι 1862 σ. 527.—*Μ. Γεδεών*, Πατριαρχ. Πίνακες, σ. 471, 474 καὶ 705 ἔνθα καὶ παραπομπαί). —***Κ. Σάθα,*** Μεσ. βιβλ. Γ′, ιβ′· ιγ′, κε′. —***τοῦ αὐτοῦ*** Νεοελλ. φιλολογία, Ἀθῆναι, 1868, σελ. 12.—***Κρουμβάχερ*** ἱστορία τῆς Βυζαντ. λογοτεχνίας (μετάφρ. Γ. Σωτηριάδου) Α′ Ἀθῆναι. 1897, σ. 234.—***Ἀ. Δημητρακοπούλου,*** Ὀρθόδοξος Ἑλλάς, Λειψία, 1872, σελ. 110-118. —***Γ. Ζαβίρα,*** Ν. Ἑλλὰς ἢ Ἑλλ. θέατρον, Ἀθῆναι, 1872, σ. 19-33. ***Α. — Π. Κεραμέως*** Πατριαρχ. κατάλογοι ἐν Byzant. Zeitschrift VIII (1899) σ. 392-394. —***Κωνστ. τοῦ ἐξ Οἰκονόμων*** περὶ τῶν Ο′ Ἑρμηνευτῶν Δ′, σ. 793.—Oriens Christianus Mich. Le Quien A′ σελ. 312. —S. Vailhé l'Eglise de Constantinople ἐν Diciionnaire de la théologie catholique III^{β} σ. 1310. 1419. 1420.—***Τρ. Εὐαγγελίδου*** Γεννάδιος Β′ ὁ Σχολάριος πρῶτος μετὰ τὴν ἅλωσιν Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Ἱστορικὴ καὶ κριτικὴ μελέτη. Ἀθῆναι, 1896. — Zu Georgios Scholarius von Joh. Dräseke ἐν Byz. Zeit. IV. σ. 561.—***τοῦ αὐτοῦ*** κριτικὴ ἐπὶ τοῦ ἔργου τοῦ Τρ. Εὐαγγελίδου ἐν Buz. Zeit. VI σ. 419.—***Α. Χάμμερ,*** ἱστορία τῆς ὀθωμ. αὐτοκρατορίας (μετάφρ. Κροκιδᾶ), Ἀθῆναι, 1870, τόμ. Α′ σ. 261 ἑξ. – Ἐκκλ. ἱστορία ἀρχ. ***Φ. Βαφείδου*** Β′. σελ. 219. 232. Γ′ σελ. 13. 101. 122. 141. — Ἐκκλ. ἱστ. ***Α. Δ. Κυριακοῦ*** Γ′, ἔκδ. β′, 1898, σ. 10. 49.—***Κ. Παπαρρηγοπούλου*** ἱστ. ἑλλ ἔθνους ἔκδ. δ′ Ε′, Ἀθῆναι, 1903, σ. 504.—***Ἐκκλ. Ἀλήθεια*** Γ′, σ. 357 σημ. 1. ἔνθα καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία, σ. 358, σημ. 2, Δ′ 383. 398, Ε′, 124. 252. ΙΘ′ 25. Κ′. 385. ΚΣΤ′, 366. 367. — ***Νέος Ποιμὴν*** (θεολ. περιοδ. ἐν ΚΠόλει) Α′, (1919) σελ. 81.—***Θεολογία*** Δ′, 177 σημ. 1 ἔνθα σχετικὴ βιβλιογραφία. — ***Μ. Ἑλλ. Ἐγκυκλ.*** Η′ σ. 196.—Ἐγκυκλ. Λεξικὸν ***Ἐλευθερουδάκη*** Γ′, σ. 799.—Λεξικὸν ἱστορ. καὶ γεωγραφίας ***Στ. Βουτυρᾶ*** Β′ σ. 78. — Λεξικὸν Ἐγκυκλ. ***Π. Γερακάρη.*** Σμύρνη, 1864. Δ′ σελ. 356. — Εὑρετήριον Ν. Ἑλληνομνήμονος ὑπὸ ***Γ. Χαρετάκη.*** Ἀθῆναι, 1930 σελ. 223.

(13) *Γ. **Σχολαρίου*** ὡς ἄνω t. Ι′, σ. ΙΧ—XIV.

(14) ***Γ. Σχολαρίου,*** ἅπαντα κλπ. ὡς ἄνω. tom. Ι′ σελ. XIV. XYIII. XIX, XX. XXIII. XXIV. XXV. XXXIV. XXXV. XXXVI. XXXIX. XLIV. XLVI. XLVII. XLIX. 172.197. 211. 277. 283, 290, 292, tom. III′. σελ. XX. XXXV. 251. 305. 363. 430·

ἐν τοῖς πρόσθεν, (α' ἔαρ 1454-ἔαρ 1456, β' ἴσως θέρος 1462-θέρος 1463, γ' Αὔγουστος - Δ/βριος 1464), μετ' ἐλπίδος πάντοτε ὅτι μελέτη λιπαροτέρα τῶν ἔργων τοῦ Σχολαρίου θέλει συμπληρώση ἀκριβέστερον τὰς ἐν λόγῳ χρονολογίας.

Ὁ Γεννάδιος ἀπεβίωσε κατὰ ἢ ὀλίγον μετὰ τὸ 1472. Ἐν τῷ περιθωρίῳ τοῦ f. 194 cod. Parisinus graec. 1289 (15) παρατηρεῖται ἡ ἑξῆς ἰδιόχειρος χρονολογία τοῦ Σχολαρίου: **ἐν ἔτει ϛῳ πῳ πῳ**, ἀντιστοιχοῦντι πρὸς τὸ (6980-5508) 1472 ἔτος, ἐξ οὗ δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἔζη ἀναμφιβόλως κατὰ ὡρισμένον διάστημα τοῦ ἔτους τούτου, πιθανῶς δὲ καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα, ἴσως δὲ καὶ μετὰ τὸ ἔτος τοῦτο. Ἐτάφη δὲ ἐν τῇ αὐτῇ ὡς ἄνω ἱερᾷ μονῇ, ἐν τῷ δευτέρῳ ἐσωνάρθηκι— πρὸς τὰ ἀριστερά—τῆς ὁποίας κεῖται ὁ τάφος καὶ ἡ φέρουσα τὰ ὀστᾶ τοῦ Γενναδίου λάρναξ, μετὰ δύο πλακῶν ἀναγραφουσῶν τὰ κάτωθι(16) :

Α'

Ἐπίγραμμα ἐπὶ μικρᾶς πλακὸς ἐν τῷ τείχῳ παρὰ τὸν τάφον κειμένης.

«Ἥδε μὲν ἡ Προδρόμοιο μονὴ τὴν κόσμος ἀείδει,
«ἡ πολιὴ μήτηρ Μακεδόνων Ἰαθέων :
«ἥδε δὲ Γενναδίου πατριάρχεω, τοῦ κλέος εὐρύ,
«νεκροδόχος λάρναξ ἀθανάτου φθιμένου :
«ὦ δειλαὶ γενεαὶ θνητῶν, χρονίη τε κάκωσις
«καὶ μοίρη στυγερὴ Χριστιανῶν προτέρων:
«βαίον καὶ μόγις εὕρατο χοῦν ὅς πᾶσαν ἐπῆλθεν
«γῆν ἀρετῇ, σοφίῃ, εὐσεβίῃ, καμάτοις :
«ἀλλὰ καὶ ὥς ἐνθένδε μάκαρ νεκρὸς τετρααίων
«ἀντιβίους ἄγχει, ῥώννυσι δ' ἐμφυλίους».

Β'

Ἐπίγραμμα ἐπὶ τῆς καλυπτούσης τὸν τάφον μεγάλης πλακός.

«Τάφος Γενναδίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Σχολαρίου τοῦ πρώτου μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτῆς. Ἐγένετο δὲ ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων αὐτοῦ ἐπὶ ἔτους 1854 Μαΐου 7, ἐπὶ πατριαρχείας τοῦ κλεινοῦ Ἀνθίμου Κουταλιανοῦ, ἐπὶ μητροπολίτου Σερρῶν κυρίου Ἰακώβου Πατμίου καὶ ἐπὶ ἡγουμενείας τοῦ κυρίου Ἀνθίμου ἱερομονάχου Σερραίου καὶ Θεοδοσίου Δικαίου».

(15) Γ. ***Σχολαρίου*** ἅπαντα κλπ. ὡς ἄνω σ. XX.

(16) **Byz. Zeit.** ὡς ἄνω σ. 315· ὅρα καὶ σελ. 309. 314. — Προσκυνητάριον τῆς ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ τῇ πόλει Σερρῶν σταυροπηγ. ἱ. μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰ. τοῦ Προδρόμου ὑπὸ ***Χριστοφόρου*** ἱεροδ. καὶ ἡγουμένου αὐτῆς. Λειψία, 1904 σ. 35-36.

***

Σημ. — Εἰκὼν παριστῶσα τὸν Γεννάδιον Β′ συνδιαλεγόμενον μετὰ τοῦ Πορθητοῦ, ἔργον δὲ ἀποτελοῦσα τοῦ διασήμου Ἰταλοῦ ζωγράφου Gentile Bellini, στολίζει ἐν ἀντιγράφῳ πιστῷ καὶ τεχνικωτάτῳ καὶ εἰς 1,60 X 0,90 ὕψος τὸ ἐπίσημον πατριαρχικὸν Γραφεῖον (17).

---

(17) Τὸ ἀντίγραφον ἐλήφθη ἐπιμελείᾳ τοῦ τότε ἐν Λονδίνῳ πρεσβευτοῦ τῆς Τουρκίας Κωστάκη πασᾶ Μουσούρου, δωρησαμένου αὐτὸ εἰς τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον τῷ 1884. (***Μ. Γεδεὼν*** Πατρ. Πίνακες σελ. 479.— ***Β. Α. Μυστακίδου*** Μωάμεθ ὁ Πορθητής. — Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, ἐν ***Ν. Ποιμένι*** Α′ σελ. 81-98).

(Ἕπεται συνέχεια)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ο κ. ΤΙΤΟΥΛΕΣΚΟ ΕΙΣ ΤΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ

Ἐπιστρέφων ἐξ Ἀγκύρας ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρουμανίας κ. Νικόλαος Τιτουλέσκο, προσωπικότης διακεκριμένη, προσῆλθε τῇ 18 παρόντος μηνὸς Ὀκτωβρίου περὶ ὥραν 16.30 μετὰ τῆς Κυρίας αὐτοῦ καὶ τῆς ἀκολουθίας του εἰς τὰ Πατριαρχεῖα πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος. Ἀτυχῶς μὴ προειδοποιηθεῖσα περὶ τούτου ἡ Α.Θ. Παναγιότης εἶχεν ἐξέλθῃ εἰς περίπατον μετὰ τοῦ Πρωτοσυγκελλεύοντος Μητροπολίτου Λαοδικείας. Ὁ κ. Τιτουλέσκο ἀφῆκε τὸ ἐπισκεπτήριόν του εἰς τὰ Πατριαρχεῖα. Τὴν 18.30 ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Μητροπολίτης Λαοδικείας μετὰ τοῦ Δευτερεύοντος καὶ τοῦ Ὑπογραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀντεπεσκέφθη εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Πέρα Παλὰς» τὸν κ. Τιτουλέσκο καὶ διηρμήνευσεν εἰς αὐτὸν τὴν βαθεῖαν λύπην τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, διότι δὲν συνηντήθη μετὰ τῆς Α. Ἐξοχότητος, καθὼς ἐπίσης τὸν χαιρετισμὸν καὶ τὰς εὐχὰς Αὐτῆς. Ὁ κ. Τιτουλέσκο ἐξέφρασεν ἐπίσης τὴν βαθεῖαν λύπην του, διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, προσέθηκεν ὅμως ὅτι ἦτο σφάλμα του ἐφόσον δὲν προειδοποίησε περὶ τῆς ἐπισκέψεώς του. Ὁ κ. Τιτουλέσκο παρεκάλεσε τὸν Ἅγιον Λαοδικείας ὅπως διερμηνεύσῃ εἰς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὴν χαράν του διὰ τὰς Πατριαρχικὰς εὐλογίας, προσέθεσε δὲ ὅτι ἐλπίζει συντόμως νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ πάλιν τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ νὰ συναντηθῇ τὴν φορὰν αὐτὴν μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Ἀναχωροῦσα ἡ Α. Σεβασμιότης προεπέμφθη ὑπὸ τοῦ κ. Τιτουλέσκο μὲ ἐκδηλώσεις τιμῆς καὶ σεβασμοῦ.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΧΟΡΟΣΤΑΣΙΑ

Τὴν 26ην παρόντος μηνὸς Ὀκτωβρίου ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν εἰς τὸν πανηγυρίζοντα Ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ξυλοπόρτης, ἐν ᾗ εἶχε τὴν ἕδραν του τὸ Πατριαρχεῖον ἀπὸ τοῦ 1597 μέχρι τοῦ 1601, ὅτε ἐγκατεστάθη ἐν Φαναρίῳ. Συνέρρευσε πλῆθος χριστιανῶν. Τὸν Θεῖον λόγον ἐκήρυξεν ὁ Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Διάκονος Κύριλλος Ἀξιώτης. Κατὰ τὴν προϋπάντησιν, τὴν δεξίωσιν καὶ τὴν προπομπὴν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐγένοντο θερμαὶ ἐκδηλώσεις ἀγάπης καὶ εὐλαβείας ἐκ μέρους τῆς Κοινότητος.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

— Συνελθούσης κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἐν Σικάγῳ Πέμπτης Ἐκκλησιαστικῆς Συνελεύσεως τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς, ἀντηλλάγησαν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τὰ ἑξῆς τηλεγραφήματα:

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.

Κωνσταντινούπολιν.

Σικάγον, 31 Ὀκτωβρίου 1933.

Πέμπτη Ἐκκλησιαστικὴ Συνέλευσις Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς συνελθοῦσα σήμερον Σικάγῳ ὑποβάλλει Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι, Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ βαθύτατα σέβη κλήρου, λαοῦ, ἀκλόνητον ἀφοσίωσιν, ἐξαιτουμένη θεοπειθεῖς εὐχὰς πρὸς εὐόδωσιν ἔργου.

Ἀμερικῆς ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηναγόραν.

Σικάγον.

Μήτηρ Ἐκκλησία χαιρετίζουσα εὐλογεῖ, εὔχεται καρπὸν πολὺν ἐργασιῶν Συνελεύσεως.

31 Ὀκτωβρίου 1933. Πατριάρχης ΦΩΤΙΟΣ

— Τὸ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐκδιδόμενον Ἀγγλο-Ἑλληνικὸν Περιοδικὸν «Φωνὴ τῆς Ὀρθοδοξίας» ἐξαῖρον τὴν ὀργάνωσιν καὶ δρᾶσιν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς γράφει τὰ ἑξῆς: «Πᾶς ὅστις διὰ πρώτην φορὰν μεταβαίνει εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἀρχιεπισκοπῆς, Βορείου καὶ Νοτίου, μένει κατάπληκτος πρὸ τῆς τεραστίας ἐργασίας ἡ ὁποία διεξάγεται ἐκεῖ χωρὶς νὰ διατυμπανίζηται. Ἱερεῖς, γραφεῖς, ἄνδρες, γυναῖκες, πλούσιοι πτωχοί, ἐπιτροπαὶ διάφοροι, εὑρίσκονται διαρκῶς ἐν κινήσει, συγκινοῦν δὲ τὸν παρατηρητὴν ὅστις διαβλέπει εἰς τὰ Γραφεῖα καὶ τὸ μέγαρον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μίαν ἀληθῆ Κιβωτὸν τοῦ Νῶε, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὁ ἐν Ἀμερικῇ Ὀρθόδοξος Ἑλληνισμὸς ἀναμένει τὴν σωτηρίαν του. Ποῖον δὲν συγκινοῦν αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, αἱ ὁποῖαι ἄλλοτε εἰς ἡμέρας καλυτέρας ἐθεωροῦντο οὐτοπίαι, ἤδη δὲ πραγματικότητες, καὶ πρὸ τῶν ὁποίων πάντες ἀποκαλυπτόμεθα; Οἰκοτροφεῖα, ὀρφανοτροφεῖα, ἱερατικὴ Σχολή, σχολεῖα Κυριακὰ καὶ ἀπογευματινά, διαβάθμισις τοῦ Κλήρου καὶ μισθοδοσία αὐτοῦ, ἀνέγερσις εὐκτηρίων οἴκων καὶ ναῶν καὶ ἡ ἕνωσις ἁπασῶν τῶν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ καὶ τοῖς περιχώροις Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων μὲ κοινὸν ταμεῖον καὶ κεντρικὴν διοίκησιν καὶ ἡ ἔκδοσις περιοδικοῦ ὡς ἐπισήμου ὀργάνου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἀπασχολοῦν τὰς διαφόρους ἐπιτροπὰς καὶ ὑποεπιτροπὰς ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου».

ΚΑΝΟΝΙΚΟΙ ΨΗΦΟΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ

Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 21 τρέχοντος μηνὸς ἐπληρώθη ἡ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἡρακλείας Φιλαρέτου κενωθεῖσα ἱερὰ Μητρόπολις Ἡρακλείας. Διεξαχθεισῶν πρὸς τοῦτο κανονικῶν ψήφων ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ Μητροπολίτης Ἡρακλείας ἐξελέγη ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νικαίας Βενιαμίν.

Τῇ Α. Σεβασμιότητι ἐγένετο ἐν τῇ Συνόδῳ τὸ εἰθισμένον μήνυμα, ἐπηκολούθησε δὲ τὸ ἐν τῷ Ναῷ μέγα μήνυμα καὶ ἡ εὐχαριστία τῆς Α. Σεβασμιότητος.

Ὁ ἐκλεγεὶς Μητροπολίτης Ἡρακλείας Βενιαμὶν ἐκλήθη ὡς μέλος τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς συνοδικῆς θητείας αὐτοῦ ὡς Μητροπολίτου Νικαίας.

Ὁ Μητροπολίτης Ἡρακλείας κ. Βενιαμὶν εἶναι σεβασμία φυσιογνωμία τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποίαν ἀπὸ ἐτῶν διακονεῖ μὲ ἀκραιφνῆ ἀφοσίωσιν καὶ ἀγάπην. Εἶναι ἀκέραιος τὸν χαρακτῆρα, ἀγαθός, ἀρχαιοπρεπής, συντηρητικός, αὐστηρός ἅμα καὶ προσηνής. Ἡ ἀνάδειξις τῆς Α. Σεβασμιότητος εἰς τὴν γεραρὰν Μητρόπολιν Ἡρακλείας ἦτο μία δικαία ἐκδήλωσις τῆς Ἐκκλησίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀπὸ τῆς 1ης τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου συνεκλήθη καὶ συνεδρίασεν ἐν Ἀθήναις ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος. Ἅμα τῷ καταρτισμῷ αὐτῆς εἰς σῶμα ἡ Ἱεραρχία διὰ τοῦ Προέδρου αὐτῆς Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσοστόμου διεβίβασε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὰ σέβη αὐτῆς καὶ ἐξητήσατο τὰς εὐχὰς τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Καταχωρίζονται κατωτέρω τὰ ἀνταλλαγέντα τηλεγραφήματα:

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.

Φανάριον.

Ἱεραρχία Ἐκκλησίας Ἑλλάδος συνελθοῦσα εἰς ἔκτακτον συνέλευσιν ἐκφράζει Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι ἄπειρον σεβασμὸν καὶ ἐπικαλεῖται θεοπειθεῖς εὐχὰς αὐτῆς.

Ἀρχιεπίσκοπος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Τηλεγραφικὴ ἀπάντησις:

Ἀρχιεπίσκοπον Χρυσόστομον.

Ἀθήνας.

Μήτηρ Ἐκκλησία εὐχαριστοῦσα Ὑμετέρᾳ φίλῃ Μακαριότητι, συνεδριαζούσῃ γερασμίᾳ Ἱεραρχίᾳ, χαιρετίζει αὐτὴν ἐγκαρδίως εὐχομένη καρπὸν πλούσιον ἐργασιῶν αὐτῆς.

3 Ὀκτωβρίου 1933 Πατριάρχης ΦΩΤΙΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Ἐπὶ τῇ τελευταίως ἑορτασθείσῃ δεκαετηρίδι τῆς ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐν Πολωνίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας παραμονῆς τοῦ Μακαριωτάτου Μητροπολίτου Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας κ. Διονυσίου, διὰ θερμοῦ Γράμματος διεβιβάσθησαν τῇ Α. Μακαριότητι τὰ συγχαρητήρια τῆς Α. Θειοτάτης Παναγιότητος.

Ἡ Α. Μακαριότης ἀπήντησεν εὐχαριστοῦσα καὶ ἐκφράζουσα τὴν συγκίνησιν αὐτῆς ἐπὶ τῷ ἑκάστοτε μαρτυρουμένῳ ἀδιασείστῳ καὶ ζῶντι συνδέσμῳ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς ἐν Πολωνίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ

Τῇ 1ῃ λήξαντος μηνὸς Ὀκτωβρίου συνεπληρώθη δεκαετία ἀφ᾽ ἧς ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Καρελίας καὶ πάσης Φιλλανδίας ἀνέλαβε τὴν αὐτόθι ἐκκλησιαστικὴν αὐτοῦ διακονίαν, ὡς ἐπίσκοπος ἐν Καρελίᾳ.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ διωργανώθησαν τῇ 4 Ὀκτωβρίου πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἐν Φιλλανδίᾳ ἑορταί, διὰ γράμματος δὲ ἐξητήθησαν αἱ εὐχαὶ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπὶ τούτῳ ἀπηύθυνε τῇ Α. Σεβασμιότητι τὸ κάτωθι τηλεγράφημα.

Ἀρχιεπίσκοπον Γερμανόν.

Σαρτάβαλλα.

4 Ὀκτωβρίου 1933 Φιλλανδίαν.

Συμπληρώσει δεκαετίας καρποφόρου δράσεως Ὑμετέρας Ἱερότητος Μήτηρ Ἐκκλησία ἐγκαρδίως συγχαίρει εὐχομένη εὐλογημένην παρὰ Κυρίου συνέχισιν πόνων αὐτῆς.

Πατριάρχης ΦΩΤΙΟΣ

ΙΕΡΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

— ***Νέοι Καθηγηταί.*** Κατὰ τὸ παρὸν ἔτος διωρίσθησαν Καθηγηταὶ τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Χρυσόστομος Κορωναῖος, ποιησάμενος εἰδικὰς σπουδὰς ἐν Στρασβούργῳ ἐπὶ τοῦ Ἐξηγητικοῦ Κλάδου καὶ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, ὁ κ. Νικόλαος Παπαδόπουλος, πτυχιοῦχος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Λειψίας, καὶ ὁ κ. Κρίτων Μελαγχροινός, πτυχιοῦχος τῆς Νομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν.

— ***Ἔναρξις μαθημάτων.*** Ὑπὸ τὰς εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας, ἀντιπροσωπευθείσης ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν ἐφόρων Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μύρων κ. Πολυκάρπου ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῶν μαθημάτων τῇ 2 λήξαντος μηνός. Μετὰ τὴν νενομισμένην ἱεροτελεσίαν ὁ μὲν Σχολάρχης Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μιλήτου κ. Αἰμιλιανὸς διὰ καταλλήλου προσφωνήματος ἐξέφρασε τὰς ἐλπίδας τῆς Σχολῆς περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς καρποφορίας τῶν μαθητῶν καὶ κατὰ τὸ ἐγκαινιαζόμενον νέον σχολικὸν ἔτος, ὁ δὲ γραμματεύων καθηγητὴς ἀνεκοίνωσεν τοὺς βαθμοὺς τῆς ἐν τοῖς μαθήμασιν ἐπιδόσεως τῶν μαθητῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος. Εἰς ἐπισφράγισιν τῆς τελετῆς ὁ προεξάρχων ἀρχιερεὺς ἀπηύθυνεν ἐν ἐπικαίρῳ προσλαλιᾷ παραινετικὸν λόγον πρὸς τοὺς μαθητάς.

— ***Θεῖον κήρυγμα.*** Τῇ 15 λήξαντος μηνός, Κυριακῇ τῶν Ἁγίων Πατέρων ἐγένετο ἡ καθιερωμένη ἀνακήρυξις τῶν τελειοφοίτων εἰς διδασκάλους τοῦ Θείου λόγου. Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς θείας λειτουργίας ὁ Σχολάρχης προσεφώνησε τοὺς τελειοφοίτους, κληρώσας ἅμα ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν καὶ τὰ κηρυγματικὰ θέματα τῆς Νηστείας τῶν Χριστουγέννων.

— ***Τελετὴ Ρασοφορίας.*** Τῇ αὐτῇ Κυριακῇ τῶν Ἁγίων Πατέρων, κατὰ τὰ καθιερωμένα, ἐγένετο ἡ τελετὴ τῆς ρασοφορίας τῶν εἰς τὸ ἀνώτερον τμῆμα προαχθέντων, κατὰ τὸ παρὸν ἔτος μαθητῶν τῆς Σχολῆς. Τὴν νενομισμένην εὐχὴν ἀνέγνω ἐπ' αὐτῶν ὁ Σχολάρχης.

ΤΙΜΗΤΙΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

— Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σάρδεων Γερμανὸς ἐξελέγη μέλος τῆς Association pour l'encouragement des études Grecques en France. Πρὸ τριετίας (τῷ 1930) ἐβραβεύθη τὸ ἔργον τῆς Α. Σεβασμιότητος «Ἱστορικὴ μελέτη περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Σάρδεων καὶ τῶν Ἐπισκόπων αὐτῆς» διὰ Mention très honorable.

— Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Βερολίνου λαβὼν ὑπ' ὄψιν «τὰς ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας παρέχει ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως κ. Γεννάδιος ἐν τῷ πεδίῳ τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν» ἐξέλεξεν αὐτὸν ἐν ἐπὶ τούτῳ συνεδρίᾳ ἀντεπιστέλλον μέλος τοῦ εἰρημένου Ἰνστιτούτου. Κατ' ἐντολὴν τοῦ ἐν λόγῳ Συμβουλίου ὁ Διευθυντὴς τοῦ ἐνταῦθα τμήματος τοῦ Βερολινείου Ἰνστιτούτου κ. Scheede αὐτοπροσώπως ἐπισκεφθεὶς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἡλιουπόλεως ἀνεκοίνωσεν αὐτῷ τὴν γενομένην ἐκλογήν.

Ι. ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΟΝ ΑΓΙΑΣΜΑ ΒΕΦΑ

Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἱεροῦ Σταυροπηγιακοῦ Ἁγιάσματος Βεφᾶ κατηρτίσθη συνοδικῶς ἐκ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μύρων κ. Πολυκάρπου, παραμένοντος καὶ αὖθις ὡς Προέδρου, καὶ ἐκ μελῶν, τῶν κ. κ. Ε. Περιπατοπούλου, Ν. Μπελαλίδου, Π. Βαϊράμογλου, Ν. Ἰνεμπέογλου, Α. Οὐρούτσογλου, Δ. Πούλη, Δ. Λούκα, Ν. Καραμβέρη, Ι. Λαμπροπούλου, Π. Νενοπούλου καὶ Χ. Βαξεβανοπούλου.

ΕΟΡΤΑΙ

Εἰς τοὺς ἑορτάσαντας τὰ ὀνομαστήρια αὐτῶν Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Μιτυλήνης Ἰακώβῳ, Μεθύμνης Διονυσίῳ καὶ Ἀλεξανδρουπόλεως Γερβασίῳ διὰ συγχαρητηρίων Γραμμάτων διεβιβάσθησαν αἱ εὐχαὶ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

ΥΠΟΤΡΟΦΙΑΙ

Ἀνεχώρησε κατὰ τὸν παρόντα μῆνα εἰς Βελιγράδιον πρὸς συνέχισιν τῶν αὐτόθι σπουδῶν αὐτοῦ ὁ ὑπότροφος τοῦ Πατριαρχείου Γεώργιος Ἀναστασιάδης.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν διὰ τηλεγραφήματος αὐτοῦ ἀπὸ 12 Ὀκτωβρίου ἐγνώρισε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸν θάνατον τοῦ γηραιοῦ Μητροπολίτου Ἡρακλείας Φιλαρέτου Βαφείδου. Ὁ ἀείμνηστος γεννηθεὶς ἐν Κων/πόλει τῷ 1850 ἐσπούδασεν ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Ἱερᾷ Θεολογικῇ Σχολῇ (1865-71), ἔνθα χειροτονηθεὶς διάκονος καὶ μετονομασθεὶς Φιλάρετος ἀπεστάλη πρὸς συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ἐν Λειψίᾳ. Κατόπιν τετραετοῦς εὐδοκίμου σπουδῆς ἀνεκηρύχθη διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας τῷ 1875. Μετὰ τῶν θεολόγων καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν μετέσχε τοῦ ἐν Βιέννῃ Συνεδρίου τῶν Παλαιοκαθολικῶν, ἐπανακάμψας δὲ εἰς Κων/πολιν διωρίσθη καθηγητὴς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας καὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἠθικῆς ἐν τῇ Θεολ. Σχολῇ Χάλκης, διδάξας ἐπί τινα χρόνον καὶ τὰ φιλοσοφικά. Τῷ 1888 ἐξελέγη Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος μετατεθεὶς τῷ 1889 ἐν τῇ Μητροπόλει Καστορίας τὴν ὁποίαν ἐπὶ δεκαετίαν ὅλην μὲ βαθὺν ζῆλον καὶ ἀγάπην ἐποίμανε. Κατὰ Μάϊον τοῦ 1899 διεδέχθη ἐν τῇ Μητροπόλει Διδυμοτείχου τὸν ἀποθανόντα ἀδελφόν του Κωνσταντῖνον. Ἡ Ἐκκλησία εἰς ἐκδήλωσιν τιμῆς πρὸς τὸν γηραιὸν καὶ σοφὸν τοῦτον Ἱεράρχην ἀνύψωσεν αὐτὸν τιμητικῶς, κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1928, εἰς τὸν θρόνον Ἡρακλείας εἰς διαδοχὴν τοῦ θανόντος Ἡρακλείας Γρηγορίου. Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἐκλιπόντος ἱεράρχου τὰ γράμματα εὗρον ἐνθουσιώδη θεράποντα. Ἐνέκυψεν εἰς τὸ βιβλίον οὐχὶ ἐξ ἀνάγκης ἐπαγγελματικῆς, ἀλλ' ἀπὸ βαθεῖαν ἀγάπην πρὸς αὐτό. Βαθύνους καὶ φιλόπονος συνέγραψε ἔργα ἐμβριθῆ. Γνώστης

τῆς Ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας ἀφῆκε περισπούδαστον ἔργον, τὴν τρίτομον αὐτοῦ Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν, μέχρι τῶν νεωτάτων χρόνων ἐξικνουμένην. Ἐξέδωκεν ἐπίσης « Ἱερὰν Ἱστορίαν », ἐπίτομον « Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν », « Ἱερὰν Κατήχησιν », « Λέων ὁ μέγας πάπας Ρώμης καὶ τὸ παπικὸν πρωτεῖον », « Ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τῆς Ἱστορίας κρινομένη », « Περὶ συνόδων καὶ δὴ τῶν Οἰκουμενικῶν », « Ἡ Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος », δημοσιεύσας πολλάς τε καὶ ἄλλας ἐκκλησιαστικὰς μελέτας καὶ θεολογικὰς πραγματείας αὐτοτελεῖς καὶ ἐν διαφόροις περιοδικοῖς.

Φυσιογνωμία ἐπιβάλλουσα ὁ ἀείμνηστος ἄριστα ἐξεπροσώπησε μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Τραπεζοῦντος κ. Χρυσάνθου καὶ Θυατείρων κ. Γερμανοῦ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐν τῇ Διορθοδόξῳ Ἐπιτροπῇ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τῆς ὁποίας καὶ προήδρευσεν.

Μὲ τὴν βαθεῖαν μόρφωσίν του, τὴν ἀκαταπόνητον φιλοπονίαν του, τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ χαρακτῆρός του καὶ τὴν ἀφοσίωσίν του εἰς τὴν διακονίαν του ὑπηρέτησεν ὅσον ὀλίγοι τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἀφῆκεν ὄνομα ἀγαθόν.

Τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἡρακλείας Φιλαρέτου εἴη αἰωνία ἡ μνήμη!